

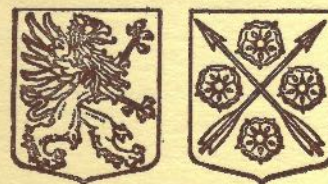
TIERPS TRYCKERI
AKTIEBOLAG
1954

Södermanlands-Nerikes Nation

MAJHÄLSNING

till landsmännen

27

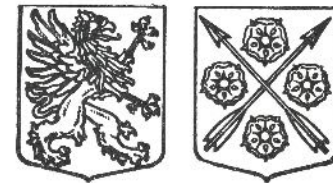
UPPSALA 1954

Södermanlands-Nerikes Nation

MAJHÄLSNING

till landsmännen

27

UPPSALA 1954

INNEHÅLL.

	Sid.
Från vår till vår	3
Landsmännen	13
Nationens ämbetsmän	17
Utgående balanser	18
In memoriam	20
För vett och vetande. Av Karl Asplund	29
Ett hundraårsminne	33
Våra »nationaloperor». Av Ragnar Hyltén-Cavallius	37
En sömmland-nerkings resa. Av Hans Christiansson	43
Veteranerna	48

Från vår till vår.

Med samma ihärdighet, som ådagalades av de tryckerilärlingar, de där pockande väntade vid förra seklets stora följetongsförfattares dik-tarsånger, tränger sig frånvårtillvårförfattandet på den tjänstgörande förstekuratoren. Följetongen går vidare . . .

Förra årets vartillvårskildrare spolade eftertryckligt den fornåldriga seden, att man alltid bör inleda med ordande om Hornboskapens sed-vanerättsliga vårrepetitioner. Traditionen fullföljes härmed. Den mest eftertryckliga tystnad skall här förfölja boskapens trägna övningar. Den vår de ej längre försiggå, kommer ej heller någon majhälsning att vara av nöden. Här kunde det vara nog om Hornboskapen, hade ej dess mer åldrade och välsituerade kreatur i beundransvärt nit instiftat en sammanslutning till sagda boskaps stödjande, bestående av såväl Bölande Bröder, som mindre bölande dylika. Kontributioner äro ytterst välkomna.

Nåväl.

Förra Majhälsningen lämnade oss en smula desorienterade i Åsa. Sedan besöket avlupit helt i enlighet med vad som förutspåtts, har hr mag. B. Gejrot utnämnts till nationens hedersaugur.

Under de valborgsfirandet föregående dagarne fylkades de interna-tionellt sinnade landsmännen kring cambridgestudenten John Iliffes gemytliga kroppshyddas, och när vår nyländske gäst, Sebastian Lybeck, anlönt, blev anstormningen av även kvinnliga ledamöter livlig.

Och så kom då Valborg! Visst kommer sagda dam en gång årligen, men vem vill dock förneka hennes dominans över andra festliga före-vändningar? Inte bara de, som övergått till den halva avgiftens rela-tiva sparsamhet, även den fullständiga abstinensens anhängare fylkas då under fanorna till hornboskapens förlöpningar. En fläkt från gångna tider utstrålade Lars Wickman, god och glad advokat från Strängnäs, och en fläkt från vida världen omsusade inspektör, för jämnan omgiven av en krets anglosaxiska naturvetare.

Ack, Valborg! Vem minns något från Valborg? Varför skulle då några förfalskade, i efterhand tillverkade minnen av denna alltid lika oförlikneliga fest insmyga sig i en korrekt krönika?

Före libationernas officiella utbrott hade dock högtidslandskap avhållits. Rektor Nils Lundqvist hade som vanligt skänkt en slant till kamratstipendiet Einar Petris Minne. Det var vännen Gejrot som blev 200 kr. förmögnare.

Det mesta är sig ju härligt likt år från år. Några saker var dock olika. Lars Bremberg ledde som tamburmajor nationen å dess fackeltåg från Gustavianum till Gillet, och sin egendomliga natur trogen förde han naturligtvis tåget på helt nya, okända vägar. Och längre fram denna underbara vårnatt skändade förste kurator smålänningarna på ett sätt, som i skändlighet överträffade allt man tidigare hört. »Carlo» Karlssons tur var det sedan att slunga sitt vreda anatema över det värmländska lämmeltåget vid dess ohyggliga invasion i våra lokaler.

Majmiddagen innebar som vanligt hälsandet av en ny hedersledamot, denna gång professor Arne Furumark, som under sin förvetenskapliga tid var synnerligen aktiv inom nationen och bl. a. var bibliotekarie.

Carl-Uno Sjöblom ådagalade, att han som krönikeförfattare varit en ackvisition även för så kräsna herrar som Erik Magnusson och Karl Knutsson.

Med även för en andre kurator anmärkningsvärd vältalighet hyllade Bengt Magnusson hembygden med utgångspunkt från temat: »Och så skapade Gud Kvistbro», en skapelseakt, som enligt talaren kom att utgöra pricken över (Viby-) i.

Många högt uppskattade äldre landsmän hedrade denna majmiddag med sin närvaro, och till stämningens höjande bidrogo talarna Karl Wistrand, Sven Frigell och Matts Essén, den senare uppskattad skattmästarevikarie. Den ordinarie skattmästaren, Jonas Samzelius, färdades i främmande land, men närvor andligen genom förmedling av Kungl. Telegrafverket.

Så följde nationsexercis, under mer än acceptabla former ledd av strategen Lars Wickman, den legendariske betalaren av förra världskrigets tyska krigsskadestånd. Framåtskridandets hänsynslösa ursinne har nu nått även Upsala urgamla spårvagnsinrättning, och sörmland-närkingarnas resa Pollacksbacken och åter var den sista färden med detta kommunikationsmedel på denna trad. Men anledning härav utfördes de allra som mest gripande ceremonier.

Hemkomna till S:t Larsgatan möttes vi av ett dramatiskt uppträde. Det var Lillemor Erikson, Ulla Ljunggren, Harald Rydberg och Arne Nilsson, som framförde Valentin Katajevs tvåaktare »Trångt om saligheten». I en uppmärksamrad biroll framträdde Bertil Gejrot.

Tisdagen den 12 maj avhölls ordinarie vårlandskap. Storspovens vårliga lockrop i markerna och tussilagons färgprakt i Flustrets trädgård lockade många landsmän att, trots de två hotande plikt-kronorna, skolka från förhandlingarna. De nitiske närvarande valde till ny förste kurator fil. kand. Olle Naesman, till ny andra d:o fil. stud. Kjell Thuvesen, till klubbmästare jur. stud. Nils Hakelier och till klubbmästarinna fil. stud. Birgitta Solén. Fil. mag. Inge Dahlén, tillfälligt upprest från Turkiet, påtalade i en skrivelse nationsflyglarnas bedrövliga tillstånd. Med anledning härav utspann sig en teknisk diskussion om möjligheten av att förse sagda instrument med betryggande läsanordningar.

Frackarna plockades fram och vädrades till den 16 maj, då årets värbal gick av stapeln, i Sven Fälts regi, då Carl-Åke Edvardssons närvaro påkallades av det göteborgska turistväsendet. Fil. stud. Leif Steenberg hyllade kvinnan (ah!), och riktigheten av hans lovord vitsordades av Kerstin Oldings blotta uppenbarelse, där hon uppställd på en stol talade till mannen så, att mången tår smet ur det strängaste öga och tillrade nerför barkade kinden.

Den 24 maj gifte sig Mona Nöjd.

Juni månad blev en det ständiga kringkusandets månad för Inspektör, förste kurator och skattmästaren. Resultatet av deras verksamhet kan avläsas i byggnadsinsamlingens postgirokonto.

14 juli såg ett ovanligt stort antal landsmän församlade runt Bastiljen, cirka två dussin förmåler ryktet. I spetsen för de stormande syntes hrr Inspektör och skattmästaren, och även hr. mag. Gurra Gustavsson blandade sin röst i kören. Den häftiga skottlossningen kom en äldre dam att frukta, att kriget kommit, och en i samma stadsdel boende bagare såg sin deg skrupna i krutröken. Tillkallad polis möttes dock av hr. t. f. fjärdingsmannen Rolf Lindquist, och efterräkningar lär ej ha följt.

Kom så september, och med den de kära landsmännen, brunbrända av nöjesliv å internationella plager eller blekta av slit i skuggiga feriekatedrar. Förste kurator hade ingått äktenskap under sommaren och därvid, kanske något oväntat, ändrat tillnamn. Det var således Olle Segerdahl som fick hälsa och försöka sätta hyfs på den stojande glada skocken av recentiorer. Många voro de.

Hösten kom och allt blev annorlunda. Linnea Håve lämnade oss och avvek till Nylands nation. Efter några veckor återkom hon till allmän förväning.

Höstlandskapet avhölls den 25 september, och vare sig kupper eller märkliga beslut präglade förhandlingarna.

Enligt vår nuvarande mentalhygieniska tradition blev recentiorernas första konfrontation med nationen ej den fruktade gask, som bär deras namn, utan en stilla stund runt thékoppen. Fil. lic. Erik Rankka talade sakkunnigt om nationen och hrr kuratorer utövade farbroderlig verksamhet. Ett flertal titlar slängdes helt demokratiskt, säkerligen ett oförglömmeligt minne för de unga.

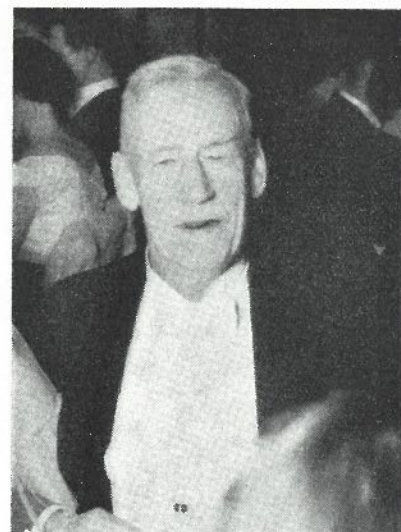
Recentiorsgasken utbröt den 3 oktober. De närvarande nykomlingarna utsattes för det sedvanliga attiska granskarsaltet, denna gång spritt av en junta, bestående av hrr Gejrot, Rydberg och Sjöblom. Inspektor förmanade därefter sina nya adepter och framhöll förhoppningsfullt, att någon av dem kanske skulle komma att, å någon dag i framtiden, disputera för doktorsgrad. Månget ungt skolgeni såg märkbart sporrat ut.

Från dem, som höllo nationens tyglar, utgick ett förslag om ordnande av små intima träffar, förlagda å den veckodag, som fått sin dittillsvarande prägel av ärtor och plättar och en och annan herrmiddag. All heder åt idékläckarna. Det blev från början stor succès. Torsdagsträffarna ha på sitt sätt satt en ny prägel på nationslivet. Programmet har först omfattat spis, såväl lekamlig som andlig. Särskilt gouterad blev naturligtvis Stig Ossian Erikssons presentation av klassiska nationsbuffan »På Madagaskar» med tonala illustrationer av framförallt Richard Ringmar. Avslutningsvis har man trått den stundom så förkättrade dansen. Allt har gått stadat och angenämt till.

Den 30 oktober hade Nicke Hakelien dukat till krabbgask. Vid honnörsbordet åt man hummer, och det går ju an det också. Den vanliga allmogen var starkt uppblandad med G.-H:ingar. Språkförbistringen var stor.

Gåsmiddagen aväts den 14 november, och sammanföll med sedvanlig märklig precision med nationsfullmäktiges sammanträde. Middagen var ovanligt talrikt besökt — betydligt över hundra gäster — och som vanligt rådde en god och glad stämning, där äldre och yngre harmoniskt underhöll varandra. Bertil Gejrot talade spirituellt om quinnan och gåsen, drog hisnande paralleller med Texas Jack och beledsagade det hela med revolverillustrationer (vapnet sedermera nyttjat av jur. kand. Stig Hellsten vid hans uppmärksammade framföranden av Upprorlagen).

Och när Bengt Mohall framförde sin krönika, blev ej de närvarandes entusiasm mindre, i synnerhet när han på tal om den hårda konkurren-

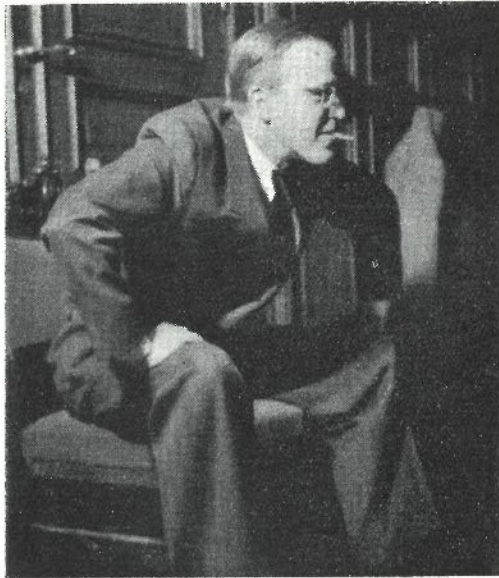
Solskenshumör mitt i kulan november. Matts Essén vid gåsmiddagen.

sen om det finska resestipendiet avsjöng en ny version av »Till Österland vill jag fara . . .»

Harald Rydberg har snart växt i den mantel legendariske Lennart Nordlund hängde av sig, när han överlämnade ledandet av nationsfrancaisen åt mindre beprövade koreografer. Nej, han **har** växt i den!

Ja, så pluggade man sig fram och plötsligt skrev man december. Årets sista landskap hölls den 8 december, och en hel del val förrättades. Till förste kurator efter Olle Segerdahl, som bett att få draga sig tillbaka, utsågs fil. mag. jur. kand. Lars Bremberg. Andre kurator Kjell Thuvesen fick förnyat förordnande och ny tredje kurator blev jur. stud. Sten-Gustaf Delin. Sven Fält belönades för mångårigt arbete i vingården med chefskapet över biblioteket. Klubbmästare Nicke Hakelien omvaldes, medan fil. stud. Gun Nilsson ryckte in som klubbmästarinna. Och så var det dags för Inspektor att eklatera hemförlovning av landsmännen.

De flesta av sina unga landsmän återsåg han dock redan på lucigasken, den 12 dec., då lokalerna var om möjligt mer packade än tillföre. Och någon avmattning i flickornas spextalanger kunde inte förmärkas. Årets tappning erbjöd inte konnässören på perfekta imi-

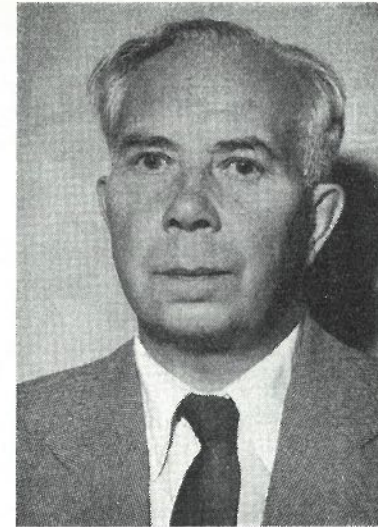
Han räds varken fan eller trolLEN. Inspektor som gårdvar.

tationer någon besvikelse, och många av de mer kända manliga nationsprofilerna framställdes till beskådande. Där glänste Linne Håve, Ulla Ljunggren och Liselott Rygård. Birgitta Lennfors framträdde i form av den praktiskt utövande pedagogen B. Gejrot, Gun Nilsson personifierade Lennart Gustavsson, fr. o. m. denna hösttermin välbeställd extra adjunkt i Sala. Inga-Lill Blohm karikerade Hakelien, Katarina Ehnmark var inte snällare mot Greklands-resenären Hadar Kylander och Lillemor Erikson helt enkelt var Carl-Åke Edvardsson.

Det behövdes en stjärna som Simon Brehm och hans orkester för att göra något intryck efter en föreställning med så mycken färg och fitness. Man spisade och stuffade med utmärkt uthållighet, dock med paus för sexa, varvid Lelle Nordlund svarade för trappunderhållningen med stöd av lokala förmågor.

Åter en termin hade avverkats. Återstod endast att resa hem till den hägrande julsinkan.

Den 7 januari kom hr klubbmästaren till staden och ordnade en julgransplundring åt sina nöjeslystna landsmän. Inspektor deltog i fröjden och framträdde som uppuren målvakt i en något ruffig fotbolls-

Ivar Lo-Johansson

match i Stora salen. Som vanligt deltog polismakten i julgranens uppeldande.

Vid denna tidiga tidpunkt passade hrr Bjarne Forss och Bengt Mohall på att inträda i det äkta ståndet. Bjarne gifte sig naturligtvis med Eva Forsselius, Nationens klubbmästarinnor är verkligen eftersökta.

Herrmiddagen är ett begrepp, om vilket ett 25-tal herrar med inspektor och mangrant församlade ämbetsmän i spetsen försökte skaffa sig ett begrepp den 28 januari. En geolog från Pakistan och trenne tyska studenter studerade såsom gäster svenska mäns beteendemönster.

Tisdagen den 9 februari fylkades man till första värlandskapet. Förste kurator höll en kort parentation över bortgångne hedersledamoten Carl Cederblad, varefter Inspektor hälsade landsmännen välkomna till vårens id. Sedan fattade landsmännen röstsedlarna, och resultatet av den proceduren blev, att författaren Ivar Lo-Johansson med stort eftertryck valdes till nationens hedersledamot. Förhandlingarna upptogs därefter till stor del av revisionsberättelser och diskussioner i anslutning till dessa. Så småningom ansåg sig dock landskapet ha fått klarhet i vad som förekommit och samtliga ämbetsmän liksom den hårt ansatta nationsnämnden tillerkändes ansvarsfrihet.

För sina lingvistiska förtjänster dekorerades Blenda Sjösell av argentinske ministern. Här sambar hon med Stig Hellsten, forskningsresande i §-djungeln.

Fremst genom förmedling av fil. lic. Hans Christiansson fick nationen vid årsskiftet en elektrisk symaskin som gåva av Huskvarna Vapenfabriks A/B. Pjäsen invigdes vid en torsdagsträff under anslående former. Förste kurator hedrade maskinen med ett ode och hrr Lars Ramström och Stig Hellsten hade knäpat samman ett praktfullt reglemente till hjälp vid handhavandet. En paragraf löd: »Gånge nål av, gånge krona till klubbkassan».

Sällsynt väl till pass kom denna donation, ty till den 27 februari hade klubbmästaren utlyst kostymgask i sydamerikansk stil. De praktfullaste dräkter sömmades dagarna i ända, och när portarna slog upp den 27 var nationen förvandlad till en lägerplats på Pampas och av de närvarande var det bara de inbjudna gästerna från argentinska legationen med minister och skön ministerdotter särskilt att nämna, som ej förvandlat sig till de mest illusoriska sydamerikaner. Helstekt får förträdes med fingrarna av å golvet sittande gäster. Uffe Peyron gjorde en enastående come back bakom bardisken. Vilken tender! Och vilken teaterdirektis är inte Ulla Ljunggren! Det varietéprogram man bjöds på var av mycket hög klass. Lennart Åqvist hade utnyttjat sina förbindelser och skaffat fram trevliga dekorationer, bl. a. ett strålande

tjurhuvud, med vars hjälp Lars Ramström och Per Engquist förvandlade sig till ena parten i en dramatisk corrida. Jättelika landskapsmålningar täckte väggarna och de var signerade Harald Rydberg och Torbjörn Axelman. Lennart Skantz befäste sitt rykte som präktig kapellmästare. Allt som allt, en stor triumf för det arrangerande klubbmästarparet.

Omkring veckohelgen 20—21 mars hade Torbjörn Axelman anordnat en utställning av egna akvareller i musikrummet. Ett djärvt och bra uppslag, Teddy Brunius åstadkom en god recension i UNT och eftersom konstnären tillämpade en särskilt förmånlig prissättning gentemot landsmännen, så upplevde nationen några dagars livligt konstliv.

Internationella kommittén har under Sten-Gustaf Delins ledning satt sprätt på ruljangsen, och till Valborg väntas tre utländska kontaktstipendiater, från universiteten i Cambridge, Heidelberg och Helsingfors.

Den 27 mars var det väfflans tur att hyllas å särskild gask. Trevligt utplacerade kring småbord höll man en behaglig och smågemyttlig stämning vid liv. Bland de närvarande märktes en i baren placerad kassaapparat, ett experiment, som man när detta skrivs ännu ej tagit ställning till.

Samma dag invigde Upplands nation sitt nyrenoverade och tillbyggda nationshus, och därmed var det alltså slut på deras tid som partiella hyresgäster hos oss. Tredje kurator framförde våra gratulationer till vederbörande, vilket var en uppgift, som fordrade takt, då varje alltför livlig glädjeyttring lätt kunde fattas så, att vi vore glada att bli av med dem. I själva verket ha de båda nationerna trivts bra tillsammans. Blir vi själva husvilla lär vi få husera hos dem. Och det kommer kanske inte att dröja så länge. Under terminen har en kommitté, bestående av Inspektor samt förvaltningsdirektionens och nationsnämndens ledamöter och under ordförandeskap av Jonas Samzelius, diskuterat vårt eget nationshus' planerade ut-, om- eller tillbyggnad. En hel del värdefullt arbete har undangjorts, men här är ej platsen att föregripa kommitténs resultat.

Under jur. stud. Stig Källströms ledning har de idrottsliga prestationerna varit av om möjligt högre klass än förut. Nationens handbollslag, dominerat av sådana bjässar som juris studerandena Janne Hultgren och Bosse Nordenborg, har omsorgsfullt vikt plösen över sina konkurrenter. Jur. stud. Bengt Magnusson och fil. kand. Lars Lindberg ha också ställt sin bollbegåvning till lagets förfogande.

De vårvinterliga lördagseftermiddagarna ha sett horder av landsmän draga ut till serietävling i terränglöpning i tassemarkerna bakom Flustret. Fröja Lindquist har meddelst ståndskall framgångsrikt hejdat icke-landsmän. Om man räknar bort lantbruksagronomerna — och det bör man ju göra — så leder vi nu tävlingen före de rent yrkesmässigt skogsluffande norrlänningarna.

Söndagen den 4 april var det bibliotekarien, som var i farten. Recensionsafton var utlyst, och musikaliska avbytare var vidtalade. För det tyngst vägande bidraget stod fil. d:r Gösta Attorps, som humoristiskt och kultiverat kåserade om kritiker och böcker. Av de efterföljande recensionerna må det tillåtas att endast nämna en, nationens BLM-debutants, Carl Nylanders, formfulländade presentation av den behagligt obscene gamle greken Herondas.

Nationens förutvarande inspektor, professor Jöran Sahlgren, fyllde den 8 april 70 år. Det blev anledning till Hornboskapens andra framträdande denna vårtermin. Det första bestod i ett uppskattat inslag i en soaré, ingående i studentkårens stora insamling för lungsjuka flyktingstudenter, GIV 54.

Från vår till vår. Det börjas och det slutas med Hornboskapen, det tycks man inte komma ifrån. Så låt oss ge dem ett bidrag, så att de slipper blåsa i bara mässingen.

Med våren sänder vi en hälsning till alla landsmän, här i staden såväl som i förskingringen. Lev väl!

Uppsala i april 1954.

Olle Segerdahl.

Lars Bremberg.

Landsmännen.

1. Nyinskrivna.

	Född	Studentex. i	Fak.
Armas Lappalainen	28/3 33	Eskilstuna	vt 53 Fh
Lilian Holmberg	4/5 27	Södertälje	vt 47 Fh
Torkel Nöjd	19/3 34	Eskilstuna	vt 53 Fh
Karin Rosengren	31/3 32	Södertälje	vt 52 Fn
Åke Landgren	13/7 26	Stockholm	vt 47 Fh
Brita Stenar	19/3 33	Södertälje	vt 52 Fh
Lennart Karlsson	10/3 34	Eskilstuna	vt 53 Fh
Nils Lindhagen	20/8 34	Eskilstuna	vt 53 Fh
Anders Johansson	1/4 31	Katrineholm	vt 51 Fn
Anders Hökby	7/9 32	Katrineholm	vt 51 Fh
Per-Olov Larsson	23/10 33	Eskilstuna	vt 52 Fn
Åke Boström	30/3 33	Örebro	vt 52 Fh
Clara Bager	2/6 34	Eskilstuna	vt 53 Fh
Elisabeth Hendahl	25/9 33	Örebro	vt 53 Fh
Sture Alfredson	9/4 33	Nyköping	vt 52 Fh
Curt Malmros	21/3 33	Örebro	vt 53 Fh
Gunnar Löfström	22/5 34	Nyköping	vt 52 J
Gunnar Wahlberg	8/4 30	Strängnäs	vt 52 Fh
Sture Carlsson	15/10 33	Eskilstuna	vt 52 Fh
Karl Ivar Gussander	23/8 23	Uppsala	vt 52 Ft
Karl-Åke Svensson	19/8 33	Strängnäs	vt 53 Fh
Staffan Eker	6/2 34	Örebro	vt 52 Fn
Lars Wikström	5/7 34	Eskilstuna	vt 53 Fn
Inga Andersson	1/2 34	Örebro	vt 53 Fn
Bo Swedman	28/11 31	Eskilstuna	vt 52 Fh
Elsie Björck	1/6 34	Katrineholm	vt 53 Fh
Meta Larsson	15/1 35	Katrineholm	vt 53 Fh
Marianne Dahlander	28/4 33	Katrineholm	vt 53 Fh
Bo Bergstrand	9/5 33	Örebro	vt 52 Fh
Gunnar Medin	8/1 35	Örebro	vt 53 Fn
Inga Maria Funke	25/6 32	Strängnäs	vt 53 Fh
Nils Lodin	29/8 32	Hälsingborg	vt 51 Fh
Carl-Gösta Frithz	2/4 32	Strängnäs	vt 53 Ft
Carl Oskar Lundström	20/4 34	Eskilstuna	vt 53 Ft

Liselotte Rygård	31/12	34	Eskilstuna	vt	53	Fh
Birgitta Lindström	14/12	34	Eskilstuna	vt	52	Fh
Tor Hultman	10/3	33	Uppsala	vt	52	Fh
Inga-Lill Blohm	8/3	34	Eskilstuna	vt	53	Fh
Gunnar Redelius	3/8	32	Nyköping	vt	52	Ft
Arne Sandberg	6/6	33	Örebro	vt	52	Fh
Arvid Sanmark	9/9	33	Strängnäs	vt	52	J
Lars Otto Berg	17/11	31	Örebro	vt	51	Fh
Ulla-Britt Carlsson	21/2	33	Örebro	vt	53	Fh
Öie Ojamäe	12/11	31	Örebro	vt	53	Fn
Gunnar Pettersson	15/7	32	Örebro	vt	52	Fh
Märtha Amrell	12/3	34	Katrineholm	vt	53	Fh
Anne-Sofie Ericsson	24/12	33	Eskilstuna	vt	53	Fh
Göran Sörbom	11/1	35	Norrköping	vt	53	Fn
Sven Magnusson	3/3	31	Örebro	vt	52	Ft
Birger Östling	31/3	32	Katrineholm	vt	52	Fh
Jörgen Josefson	24/5	33	Eskilstuna	vt	52	Fh
Katarina Ehnmark	11/3	35	Uppsala	vt	53	Fh
Björn Tibell	2/2	29	Solbacka	vt	47	M
Ann-Marie Gustafsson	11/2	33	Örebro	vt	53	Fh
Frideborg Rydmalm	15/6	34	Örebro	vt	53	Fh
Elisabeth Källander	15/4	34	Nyköping	vt	53	Fh
Lennart Strömberg	9/5	32	Örebro	vt	52	Fh
Arnold Nauwerck	25/1	31	Königsfeld, Tyskland	vt	52	Fn
Olle Andersson	9/12	32	Örebro	vt	51	Fs
Frans-Olof Brunzell	10/8	31	Örebro	vt	52	Fh
Bengt Söderberg	10/3	31	Örebro	vt	52	Fh
Lennart Bodström	20/4	28	Strängnäs	vt	48	Fs
Magnus Fürst	20/4	31	Solbacka	vt	52	Fn
Inger Florin, f. Olsson	26/4	32	Bromma	vt	51	Fh
Lars Florin	11/6	31	Södertälje	vt	50	Fh
Birgitta Lundberg	23/6	33	Uppsala	vt	53	Fh
Carl Melén	1/4	19	Eskilstuna	vt	39	Fn
Carl Gustaf Swensson	20/5	28	Hälsingborg	vt	47	Fh
Michael Nordberg	10/4	30	Stockholm	vt	49	Fh
Slina Finlöv	13/2	04	Örebro (Risbergiska sk.)	Fh		
Velta Simis, f. Zandts	29/8	15	Jelgava, Lettland		34	Fh
Rolf Lundkvist	6/2	33	Örebro	vt	52	Fn
Karin Lind	25/1	33	Södertälje	vt	53	Fh
Elisabet Franzén	27/6	25	Privatist	ht	44	Fh
Urban James	9/5	35	Örebro	vt	53	M
Brita Lundberg	11/4	30	Uppsala	vt	48	Fn
Maj-Britt Florin, f. Fjaestad	15/5	05	Lidingö	vt	24	Fh

Thelma v. Freymann	11/3	32	Lüneburg, Tyskland	vt	51	Fh
Bengt Eriksson	16/5	26	Uppsala	vt	52	Fh
Anna Lisa Dagmar Fast	13/3	16	Nyköping	vt	35	Fn
Dieter Haberland	21/10	30	Bitterfeld, Tyskland	vt	49	Fs
Hans v. Steuben	15/7	28	Potsdam, Tyskland	vt	49	Fh
Stig Elis Westlund	4/2	31	Örebro	vt	50	Fh
Torbjörn Erikson	9/10	26	Uppsala	vt	46	Fn

2. Examinerade.

(data avse 1953 om ej annat anges)

<i>Praktisk-teologiska prov:</i>	<i>Efterprövning i filosofie licentiat-examen:</i>
11/5 Staffan Landgren	
9/12 Allan Rosengren	8/2 54 Erik Rankka
<i>Teologie kandidatexamen:</i>	<i>Filosofie licentiatexamen:</i>
15/9 Allan Rosengren	30/3 Olof Wallmén
15/12 Sverker Hallberg	30/10 Börje Teijler
<i>Juris kandidatexamen:</i>	21/12 Karl Henrik Eriksson
28/2 Rune Söderblom	8/3 54 Anders Larsson
27/6 Margareta Almgren-Johansson	<i>Efterprövning i filosofisk ämbets-examen:</i>
2/7 Lars Dreijer	
10/12 Olov Hall	15/12 Åke Frigell
15/12 Staffan Haeger	<i>Filosofisk ämbetsexamen:</i>
Clas Renström	
<i>Statsvetenskaplig-juridisk examen:</i>	30/3 Lars-Olof S-n Ingvarsson
7/4 Reidar Thilert	Barbro Jonsson
<i>Medicine licentiatexamen:</i>	Carl-Henrik Neijbert
10/2 Per Zetterqvist	27/5 Lars Bremberg
16/4 Ingrid Hagne	Lennart Gustavsson
18/5 Maj Berglund, f. Larsson	Lennart Hultgren
5/11 Trygve Bergene	Torsten Tjernvik
<i>Medicine kandidatexamen:</i>	15/9 Mona Nöjd-Bremberg
19/2 Endel Lausing	30/10 Arne Rundqvist
18/5 Jan Widebeck	21/11 Gunnar Dankert
28/5 Arne Andersson	Ingvar Folkesson
Börje Bager	7/12 Karin Dath, f. Gerzén
Sven Åke Forsberg	15/12 Sven Hedlund
Göran Franklin	21/12 Kerstin Baer, f. Lund
Göran Stenkula	1/2 54 Lars Dahlgren
15/12 Gösta Nordenhem	8/2 54 Märta Bromander
	8/3 54 Holger Eketun

31/3 54 Lars Ancer
Ruth Abramson
Nils Bremberg
Ann-Marie Lenander
7/4 54 Staffan Bergsten
Mats Nöjd
Hugo Smith

*Efterprövning i filosofi kandidat-
examen:*

30/3 Ann-Charlotte Idmark
Olof Wallmén
30/10 Olof Wallmén

Filosofi kandidatexamen:

30/3 Ingvar Folkesson
Gudrun Forslund
Olof Kjellberg
Lars Quennerstedt
Hugo Smith
Erland Tenerz
27/5 Bengt Andersson
Kerstin Baer, f. Lund
Erik Harry Bergquist
Jon Idestam-Almquist

15/9 Matts Essén
Mats Nöjd
Ilmar Ussissoo
30/10 Bjarni Bjarnason
Märta Henschen
Berit Spång

7/12 Staffan Bergsten
Kerstin Nilsson

21/12 Lars Dahlgren
Bertil Gille
Lars Lindberg

8/2 54 Anders Fröman

7/4 54 Sven Lundström

Teologisk-filosofisk examen:

15/12 Håkan Zetterquist

*Särskild prövning för teologie
kandidater:*

1/2 54 Erling Thuringer

*Till doktorer promoverades den
30 maj:*

Med. lic. Anna-Lisa Annell

Med. lic. Bengt Persson

Fil. lic. Sven G. Svensson

3. Avlidna.

	Inskr.	Född
20/4 1953 Anders Martin Jansson	1888 f. d. Kommerseråd	24/12 186
1/5 1953 Ernst Alfred Meyer	1900 f. d. Lektor	29/7 187
25/5 1953 Staffan Wathier Klingspor	1885 Prakt. läkare	24/5 186
19/6 1953 Jacob Herman Natanael Neander	1905 Prost	19/3 188
4/8 1953 Ingrid Signe Kristina Samzelius- Lejdström	1915 Prakt. läkare	3/4 186
17/8 1953 Harry Arwedson	1917 Läroverksadjunkt	23/11 189
4/9 1953 Johan Adolf Liljebblad	1884 Kyrkoherde emeritus	16/10 186
20/9 1953 Augusta Maria Ärnback Christie- Linde	1888 Fil. D:r, Fru	28/3 187
23/9 1953 Karl Gustaf Emil Widlund	1900 Prakt. läkare	24/1 188
15/11 1953 Erik Isacson	1891 f. d. Läroverksadjunkt	12/6 187
6/12 1953 Carl Axel Koraen	1895 f. d. Ombudsman i Jern- kontoret	4/6 187
3/1 1954 Elof Sigfrid Jonsson	1906 f. d. Läroverksadjunkt	4/1 188

1 1954 Carl Olof Vilhelm Cederblad	1906 f. d. Läroverksadjunkt	12/5 1886
2 1954 Thore Conrad Fahlström	1885 f. d. Läroverksadjunkt	24/10 1866
2 1954 Fredrik Edvard de Ron	1912 Provinsialläkare	3/12 1892
3 1954 Per Salomon Lindqvist	1907 Rektor	8/6 1888

**Nationens ämbetsmän under läsåret
1953--1954.**

<i>Inspektör:</i>	Professor Stig Claesson
<i>Förste kurator:</i>	Fil. kand. Olle Segerdahl (ht 53)
	Fil. mag. jur. kand. Lars Bremberg
<i>Andre kurator:</i>	Fil. stud. Kjell Thuvesen
<i>Tredje kurator:</i>	Jur. stud. Rolf Lindqvist (ht 53)
	Jur. stud. Sten-Gustaf Delin
<i>Bibliotekarie:</i>	Fil. kand. Linnea Håve (ht 53)
	Fil. stud. Sven Fält
<i>Skattmästare:</i>	Fil. d:r Jonas L:son Samzelius
<i>Klubbmästare:</i>	Jur. stud. Nils Hakelier
<i>Klubbmästarinna:</i>	Fil. stud. Birgitta Solén (ht 53)
	Fil. stud. Gun Nilsson
<i>Teaterdirektör:</i>	Jur. stud. Ulla Ljunggren
<i>Musikanförrare:</i>	Fil. stud. Carl-Uno Sjöblom
<i>Sånganförrare:</i>	Med. stud. Bengt Nässén (ht 53)
	Jur. stud. Arne Nilsson
<i>Preparatförrare:</i>	Med. o. farm. kand. Per Gerzén
<i>Idrottsledare:</i>	Jur. stud. Stig Källström
<i>Internationell sekreterare:</i>	Fil. kand. Linnea Håve (ht 53)
	Jur. stud. Sten-Gustaf Delin
<i>Nationsfotograf:</i>	Fil. stud. Per Engquist
<i>Krönikör:</i>	Fil. mag. Bertil Gejrot (ht 53)
	Fil. stud. Harald Rydberg
<i>Arkivarie:</i>	Fil. kand. Erik Larsson (ht 53)
	Fil. stud. Olle Renck
<i>Nationsnämnd:</i>	Sten-Gustaf Delin (ht 53)
	Bertil Gejrot (vt 54)
<i>Förste kurator (ordf.):</i>	Karl-Oskar Karlsson
<i>Andre kurator:</i>	Rolf Lindqvist (vt 54)
<i>Tredje kurator (sekr.):</i>	Bengt Magnusson
<i>Klubbmästaren:</i>	Bengt Mohall (ht 53)
<i>Klubbmästarinnan:</i>	Ulf Peyron
<i>Hans Christiansson:</i>	Carl-Uno Sjöblom

Stipendie- och betygsnämnd:
Förste kurator (ordf.)
Andre kurator
Tredje kurator
Med. o. farm. kand. Per Gerzén
(sekr.)
Fil. mag. Lars Dahlgren
Jur. stud. Sten-Gustaf Delin (ht 53)
Fil. lic. Gösta Ekspong
Fil. stud. Sven Fält
Jur. stud. Rolf Lindqvist (vt 54)
Med. lic. Lennart Odeback
Fil. kand. Richard Ringmar
Teol. kand. Carl Strandberg

Förvaltningsdirektionen:

Skattmästaren (ordf.)
Andre kurator

1) Omnämnes endast på detta sätt.

Tredje kurator (sekr.)
Docent Gösta Brogren
Lektor Mats Essén
Docent Lars Hellberg
Stadsnotarie Ger Jalander
Förste flygläkare David Melchers-
son
Universitetsbokhandl. Nils Wallin

Självhjälpsföreningen:

Fil. lic. Erik Rankka (ordf.)
Fil. kand. Gunnar Westerlind
(skattm.)

Sällskapet V. f. N.:

Med. kand. Hans Johnell (ordf.)
Fil. mag., astr. redaktör Lars-Olof
S-n Ingvarsson¹ (sekr.)
Lektor Matts Essén (kassaförv.)

Utgående balanser i nationens räkenskaper.

1. Skattmästarens huvudbok 31 aug. 1953.

Tillgångar: Kontant 451:90; Obligationer och aktier 105.674:35; I fastigheterna placerade fondmedel 254.920:28; D:o i Studielånefonden 48.000:—; Inteckningslån 20.525:—; Tillfälliga lån 806:44; På bankräkning 2.461:53; På sparbanksräkningar 232.862:54; På sparkassa 3.002:91; På postgiro 1.148:22; S:t Larsg. 4 24.610:82; S:t Larsg. 6 A 76.968:93; S:t Larsg. 6 B 410.240:53; Resterande hyror och värmeersättning 5.429:15; Utestående förskott 1.080:—. Summa kronor 1.188.182:60.

Skulder: För högt erlagd länelikvid 100:—; I fastigheterna placerade fondmedel 254.920:28; Lån i Stadshypotekskassan för S:t Larsg. 6 B 250.000:—; Lån i Sv. Handelsbanken för S:t Larsg. 6 B 400:—; Reserverade medel för S:t Larsg. 6 B 15.000:—; Förskotterade hyror 3.576:20; Förskotterad prel. skatt 175:—; Kostn. för sparbank 176:95;

Räntebalans 1.266:83; Donationsrum i S:t Larsg. 6 B 70.316:38; Nationsfonder 192.125:73; Stipendiefonder 400.125:23. Summa kronor 1.188.182:60.

2. Studielånefondens huvudbok 31 aug. 1953.

Tillgångar: På bankräkningar 2.829:50; Fordringar av låntagare (Borgenslån) 228.750:—; Borgensfria lån 2.000:—; Statsgaranterade lån 5.120:—; 235.870:—. Summa kronor 238.699:50.

Skulder: Förskott 1.050:—; Lån hos kreditgivare 208.163:15; Reserverade medel 29.486:35. Summa kronor 238.699:50.

3. Andre kurators huvudbok 31 dec. 1953.

Tillgångar: Kontant 1.207:68; Postgiro 758:36; Bank 15.145:96; Garantilån i Upsala Studenters kreditkassa 3.593:55; Förskott till handlänekassan 5.000:—; Inventarier under Andre kurators vård 1:—; Inventarier under Idrottsförmannens och Teaterdirektörens vård 1:—; Lager av äldre sångböcker 1:—; Av 1944 års sångböcker 1:—; Av »Förteckning över nu levande landsmän» 1:—; Av äldre porträttkataloger 1:—; Av 1928 års kataloger 1:—; Av 1937 års kataloger 1:—; Av 1947 års kataloger 1:—; Lager av kuratorsklubbor 1:—; Utestående fordringar: 1) Avgifter till Ergo 52:—; 2) Terminsavgifter 1.713:40; 3) Plikter 415:—; 4) Telefonavgifter 80:75; 5) Bidrag till fackel-fonden 2:—; 6) Veteranernas kuratorsarvode 100:—. Summa kronor 28.078:70.

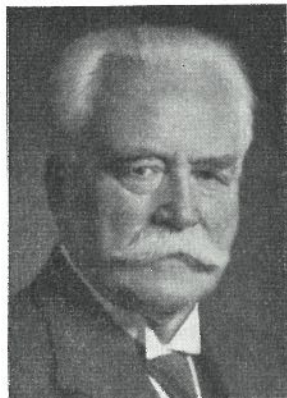
Skulder: Donationsfonder: Nationsmatrikelfonden 1.935:—; Fanfonden 328:06; Nationshistoriefonden 5.715:88; Porträttfonden 1.329:03; Pianofonden 4.030:40; Fackeltågsfonden 1.000:—; Kassareserver: A arvoden och löners konto 210:—; Fonderade medel å inventariers konto 159:58; Fonderade medel å tryckning och exp.-kostnaders konto 1.700:—; Hembygds-kassan 258:67; Preparatkassan 1.792:34; Honorarietkassan 494:—; Bibliotekskassan 2.564:56; Musikkassan 626:42; Internationella kassan 3.144:18; Reservkassan 559:53; Nationskassan 1.500:—; Förskotterade avg. för Ergo vt 54 731:05. Summa kronor 28.078:70.

4. Självhjälpsföreningens huvudbok för 1953.

Tillgångar: Terminsavgifter 468:—; Ordinarie lån 13.825:—; Handlån 10.980:—; Handläneräntor 1.588:81; Uplands Ensk. Bank 610:42; Studielånefonden 35.218:75; Räntefria borgenslån 18.755:—; Kassabehållning 412:05; Postgiro 2.880:52. Summa kronor 84.738:55.

Skulder: Grundfonden 19.597:92; Komminister Jonssons donation 46.385:63; Räntefria borgenslån 18.755:—. Summa kr. 84.738:55.

In memoriam.

Martin Jansson

Den 26 april 1953, några dagar före studenternas värfirande, gick f. Kommerserådet **Martin Jansson** ur tiden. Med honom förlorade vår nation en trogen och hängiven medlem. Han var den siste i livet av dem, som den 8 april 1927 eller strax före vårt första kamratmöte valdes till hedersledamöter. Av de fem då valda var det två som förutom Martin Jansson tillhörde kategorien gamla välkända landsmän (de båda andra voro Gustaf Neander och Hugo Heyman). Under sina studentår hade Martin Jansson aktivt deltagit i nationslivet och varit såväl andre som förste kurator. Sitt intresse för nationen bibehöll han levande genom åren.

Martin Jansson promoverades till filosofie doktor i maj 1904 och skulle alltså i vår ha nått jubeldoktorsvärdigheten, vilket mycket skulle ha glatt honom att få uppleva. Vid doktorspromotionen för omkring 7 år sedan, då han var närvarande på grund av att en gammal vän till honom blev jubeldoktor, uttalade han en förtröstansfull förhoppning att samma glädje skulle beskåras honom samtidigt som han verkade ganska pessimistisk, huruvida det gamla skalet skulle hålla för att kärnan skulle frisk få förnya sin lager.

Martin Jansson, som jag lärde känna i slutet av 20-talet, minns jag som en av de vänligaste och mest broderligt kamratliga män jag någonsin träffat. Medlemskap i samma nation var för honom inseglet för vänskap. Det låg något av den vänlige tomten över honom, och den liknelsen tycker jag passar bra just på honom, som dels var född på julafton och dels hade som ett av sina stora filantropa intressen Sällskapet Jultomtarna, vars hjälpaktioner hade anbefallts i hågkomst vid hans bortgång. Hans vänliga blick och hans vänliga röst minns säkerligen var och en som sammanträffat med honom.

Martin Jansson var Nyköpingsstudent, varför intresset för vår speciella nicopensiska förening V. f. N. även var hans. Vid V. f. N:s 60-årsjubileum på Övre Phoenix 1930 var han hedersordförande, vilken hederspost han även innehade vid ett senare jubileum. Vid de två senaste kamratmötena valdes han till hedersförste kurator, ehuru han vid senaste kamratmötet 1952 av hälsoskäl ej kunde presidera förrän vid majmiddagen i rikssalen. Denna fest blev för honom den sista kontakten med nationen.

För Majhälsningens många läsare kan slutligen erinras om Martin Janssons beredvillighet att teckna minnesrunor över bortgångna äldre landsmän. Han var en förmedlande länk mellan en äldre generation och nationen av idag. I den mån de gamla furorna falla flyttas tidens märken framåt och nu har åter ett nationens fäste i gången tid lossnat.

Sven Frigell.

På sitt sommarställe i Runsbäck på Öland avled den 17 augusti 1953 läroverksadjunkten **Harry Arwedson**.

Född i Södertälje 1896 blev han 1916 student vid Karolinska läroverket i Örebro. Därefter bedrev han naturvetenskapliga studier i Uppsala, avbrutna av lärartjänster vid olika skolor åren 1922—25. Efter att 1928 ha avlagt filosofie ämbetsexamen var han vik. ämneslärare vid kommunala mellanskolan i Skoghäll, extralärare vid samrealskolan i Ulricehamn och vid allmänna läroverken i Karlstad, Kalmar och Hudiksvall. 1941 utnämndes han till adjunkt i matematik och fysik vid läroverket i Umeå men fick 1950 transport till läroverket i Kalmar.

Att han sökte sig åter till Kalmar, berodde nog till stor del på hans kärlek till Öland, som han även under Umeå-tiden brukade besöka varje sommar. Med en äkta naturvetares intresse strävade han — gärna med floran i handen — omkring på Ölands alvar, i dess skogar och lundar. Men även i böckernas värld var han väl hemmastadd. Där om vittnade den stora samling böcker inom skilda discipliner, han ägde. Han var också utsedd till bibliotekarie vid läroverket fr. 1 juli 1953 och hade just gripit sig an med det arbetet, när han så plötsligt

rycktes bort av döden. Som lärare visade han stort intresse för sina elever och blev uppskattad såväl av dem som av sina kolleger. Med stor kunnsighet i sina undervisningsämnen, matematik och fysik, för- enade han förståelse för de nya pedagogiska strömningarna inom sitt gebit och hävdade gärna de naturvetenskapliga ämnenas dominerande betydelse i det moderna samhällslivet. Det var därför naturligt, att han även engagerades som timlärare i Kalmar stads yrkesskolor och Kalmar Handelsinstitut.

Med bestörtning erforo vi, Harry Arwedsons kolleger och vänner, underrättelsen om att hans verksamma liv redan var ändat. Han sö- rjes närmast av maka och en fosterson med familj. Men han är saknad av många vänner, som lärt sig uppskatta hans försynta men vänfasta väsen.

Jordfästningen ägde rum i Torslunda kyrka den 21 augusti, och i Ölands jord har han fått sitt sista vilorum.

Daniel Nylin.

Karl-Emil Widlund föddes i Örebro den 24 januari 1880 och tog stu- dentexamen där år 1900. Studietiden i Uppsala blev kort, i januari 1902 tog han med.-fil.-examen och fortsatte sedan studierna i Stockholm, där han 1910 blev med. lic.

Han stannade i Stockholm och var en mycket anlitad, uppskattad läkare.

Trots den korta uppsalatiden var han varmt fästad vid sina kamra- ter från de två uppsalaåren, och sin nerkingska hembygd älskade han. När han slutade som praktiserande läkare, flyttade han till gården Frösenvi nära Arboga. »Därifrån kan jag åtminstone se Nerike», ytt- rade han. Blott något år fick han där leva som pensionerad, han dog den 23 september 1953.

M. Essén.

En av de första nycopensare, jag mötte, när jag hösten 1899 kom till Uppsala, var **Erik Hagbard Isacsson**. Sedan träffades vi ofta, han var för mig en lugn och kunnig, vänlig äldre kamrat. Men redan 1901 läm- nade han Uppsala och blev 1907 adjunkt vid Linköpings allm. läroverk. Under åren 1912—24 var han rektor vid Malmö realskola. När han 1937 blev pensionerad, flyttade han till Frankrike — han var gift med en fransyska och hade där en gift dotter. Ett av de första krigsåren återvände han till Sverige och dog den 15 november 1953, 81 år gam- mal.

M. Essén.

Carl Axel Koraen. Åren 1893 och 1895 inskrevos i nationen och i ju- ridiska fakulteten två bröder, John och Axel Koraen. De voro prydliga att se på, ljushyllta och ljusblonda samt mycket värdade i klädsel och uppträdande. Fastän utexaminerade från ett småländskt läroverk, voro de så typiska sörmlänningar som möjligt, kultiverat korrekta och älsk- värt förbindliga. Den äldre brodern skördades redan sommaren 1897 hastigt av döden. Axel var ej heller stark till hälsan men fullföljde stu- dierna till jur. utr.-kand.-examen, som han avlade i januari 1903.

Han tillhörde under sina Uppsala-år en förnämlig umgängeskrets, där Martin Jansson, Gustaf Neander och Moje Carlsson voro tongi- vande. Axel Koraen var f. ö. nationens första hyresgäst i det ena av de båda uthyresrum, som inretts åt gårdssidan 2 tr. upp i det då nyupp- förda nationshuset. En solidare hyresgäst får man leta efter.

Efter tingstjänstgöring och befattning som rådman i Sölvesborg förflyttade han sin verksamhet definitivt till Stockholm. Efter att ha tjänstgjort i rådhusrätten och i stadens förvaltning övergick han små- ningom till Jernkontoret, där han 1910—30 beklädde en befattning som ombudsman. Åren 1913—1919 fungerade han dessutom som sekreterare i Sveriges tekniskt-industriella skiljedomsinstitut, som vid denna tid nyskapades. Alltsedan år 1917 var han ledamot av styrelsen för Sand- vikens järnverks aktiebolag, med vilket industriella företag han genom sitt giftermål 1906 med Greta Göransson var lierad.

Axel Koraen var till sitt väsen den personifierade hedern, samvets- grannheten, ansvarskänslan och ordhålligheten. Han var en mycket trofast vän. Helt visst innebar för honom den minskning i umgäng- samhet, som följde av en med åren försvagad hörsel, en kännbar sak- nad.

Han kvarlämnar minnet av en man i gammal god stil. Som term är ordet gentleman på avskrivning; **saken** lär väl trots tidsförhållanden- a överkan dess bättre ännu ej ha förlorat sitt värde.

Nils Lundqvist.

Den 3 januari 1954 avled läroverksadjunkten **Elof Sigfrid Jonsson**. Han föddes i Stockholm den 4/1 1887, tog studenten vid Karolinska läroverket i Örebro 1906 och skrevs i september samma år in i natio- nen. Han var nationens andre kurator 1910. 1911 avlade han sin fil.- mag.-examen och var sedan verksam som lärare, bl. a. såsom extra adjunkt i Örebro. Provår gick han vid Södra latin i Stockholm. Han blev sedermera ordinarie adjunkt i Ystad och slutligen i Borås.

»Ännu en av våra höga ämbetsmän lämnades oss i julas, Elov Jons- son, vår förutvarande andre kurator. Han torde ha tillhört de mest pliktrogna och samvetsgranna andre kuratorer, och om jag inte i en

eloge kan vidare utveckla detta, beror det uteslutande på min egen absoluta inkompetens på det praktiskt-ekonomiska området.

Men man såg även den gode Elov i nöjeslivet. Gärna sjöng han på nachspielen Bellman.» (Karl Asplund i krönika dagtecknad den 22 febr. 1911).

Carl Cederblad

Nationen höll hembygdskurs i min hemstad Torshälla sommaren 1925. Carl Cederblad var med som föreläsare. Han behandlade ämnet »Hur istiden danat vårt land». Jag var inte nog gammal att förstå allt vad han sade, men jag har ett livligt minne av hur trivsamt jag tyckte det var, när »farbror Cederblad» stod i katedern på Folkets hus. Berättade han om människor, så kunde han ibland härma deras tal, men det var inte bara det. Han kunde också förändra sitt ansikte, så att man tyckte man såg både troll och istidsjättar framför sig. Det var så roligt, det var så spännande, och när kursen var slut, blev det så tomt — mest för att man saknade »den där Cederblad».

Otaliga är de människor i vårt land, som undervisats, roats och gripits av föreläsaren Cederblad. Han kom till Uppsala under decenniet före det första världskriget, då andarna efter allt att döma var ovanligt livaktiga. Teologerna samlade sig till korståg i de svenska bygderna, humanister och naturvetare var gripna av framstegstron och ville förändra världen genom upplysning, och på nationen dammade man av de gamla spexen och spelade Madagaskar med överhovmänniskogödare och hudavdragare. Man trodde på väckelsen, bildningen och leklynnat. Det måste ha varit en tid, som hade stora möjligheter

att av Carl Cederblad göra det han blev, en folkbildare av stora mått. Han blev naturvetare utan att hemfalla till ett ensidigt lupptittande. Han lärde sig — förmodligen av Rutger Sernander — att umgås med naturen på linnéanskt sätt, med en gymnasists upptäckarglädje och en vårblomma i rockuppslaget. För den riktningen inom naturvetenskapen var det naturligt att vandra fram över markerna, profeten med sina lärjungar omkring sig, och att därvid iakttaga, ställa samman och göra sig en bild av människan och hennes värld. Med en sådan inställning var steget inte långt från universitetsstudier till populärvetenskaplig föreläsningsverksamhet. Carl Cederblad hade också förmågan att bli djupt gripen av idéer och människor. Det var därför ganska naturligt, att folkbildningen, medan den ännu i seklets gryning var väckelse och mission, blev en hjärtesak för honom. Han blev en förkunnare av vett och vetande. Men livet igenom behöll han också något av det bästa hos en madagassisk hudavdragare — en drastisk humor och en klar uppfattning om behovet av ans och tuktan. Han gav uttryck åt det i orden hut och hållning.

Carl Cederblad blev läroverkslärare, först i Umeå och från 1919 i Uppsala. Men skolan var honom för trång, och sin viktigaste insats i svenskt bildningsarbete har han gjort »bredvid». Under hembygdskursernas epok 1907—1939 i nationens historia var han ofta med som ledare och som föreläsare. Det var helt visst inte bara vid kursen i Torshälla, som han spred glädje och trivsel och kom både ung och gammal att längta efter att få höra »den där Cederblad» snart igen. Nere i Sörmland uppskattade man honom också för den kärlek till hembygden, som han sällan försummade att ge uttryck för. Det kunde ske i form av ett tonfall eller en ordvändning ur det sörmländska tungomålet. Och i det ögonblicket kunde man framför sig se en knipslug torpare med mössan i hand framför patron eller en bondmora, som bet ihop mun om vad hon visste om grannfolket. Sådant gick alltid »hem» hos publiken och skapade genast kontakt mellan föreläsare och åhörare. Mycket vanligt var det också, att Cederblad hörde sig för, om det i salen fanns någon från hans hemsocken. I så fall ville han ha en pratstund efter föreläsningen. Barnaåren i Jäders prästgård måste ha satt djupa spår i honom. Det märkte jag, då vi för ett par år sedan tillsammans gjorde en bilresa genom den nya storkommunen Kafjärden, till vilken Jäder nu hör. Hembygden var för Carl Cederblad levande människor, deras strävan, tro och arbetsinsats.

Under åren uppe i Umeå bröt Cederblad mark för bildningsarbetet i Västerbotten. Han var föreståndare för föreläsningsförbundet, och det betydde framför allt, att han startade föreläsningsföreningar ute i bygderna och försåg dessa med föreläsare. Till nytta både för de lokala föreståndarna och de kringresande föreläsarna organiserade han

en upplysnings- och transporttjänst, om vilken han gärna berättade ganska sällsamma historier. Sant torde det dock ha varit, att han för förbundets räkning lät inköpa en vargskinnspäls att svepa om de föreläsare, som skulle färdas i släde sju mil och mera för att nå föreläsningssorten. I Uppsala fortsatte han som organisatör och var i tjugofem år föreståndare för arbetarinstitutet, som under hans ledning upplevde en blomstringstid. Han skötte också under många år föreståndarskapet i Upplands föreläsningsförbund och folkhögskolekursförening, och han deltog också som ledamot i en del riksorgan inom det svenska folkbildningsarbetet.

Cederblad trodde på det talade ordets möjligheter att upplysa och väcka. Hur skulle han annat kunna göra, som själv ägde en sådan märklig förmåga att med sitt ord stimulera och engagera sina åhörare. Men han var trogen den svenska bildningslinjen från första hälften av 1800-talet, som ville ge »nyttig läsning för folket». Som redaktör i tjuo år för Verdandis småskrifter såg han till att de som inom folkbildningsarbetet ständigt uppmanades att vandra vägen till boken inte bara fick stenar utan också ätbara och matnyttiga kunskaper. Vid sitt dagliga sysslande med det talade och skrivna ordets möjligheter i bildningsarbetet kom Cederblad in på den stora frågan om genomsnittssvenskens förhållande till sitt modersmål. Det stod klart för honom, att vett och vetande, hut och hållning hos den enskilde i stor utsträckning var beroende av dennes förmåga att tillägna sig och använda språkets symboler. Så arbetade han ut en stor plan för att undersöka denna sak. Det var nästan något rudbeckianskt i uppläggningsen. Han tog först itu med den svenska beväringen och gav i början av 1940-talet ut Beväringssvenska och Beväringssstavning. Det som i detta material framför allt grep författaren var uppenbarligen de vittnesbörd om andlig torftighet och isolering, som ofta framskyntar under det tafatta hanterandet av modersmålet. Cederblad fick här nytt stoff för sina föreläsningar. »Vad vi hittills sett av livet», så kallade han en föreläsning om 20-årspojkers levnadsöden och livssyn. Där fick han tillfälle att spela på hela sitt register. Han härmade den bälde krigaren, som satt på »luckan» och »fatade penan» för att skriva brev till fästmon, och publiken tjöt av skratt. Men han kunde också få sina åhörare att känna djupt med den vilsne och bortkomne, med barnet som stod färdigt att gå ut i livet utan att just veta någonting om vare sig vägar eller livsmål.

Mer och mer kom människan, hennes resurser och möjligheter, att stå i centrum för Carl Cederblads intresse som föreläsare och forskare. Skolöverstyrelsens föreläsningskatalog från de sista åren vittnar om detta. »Hur vinner vi människokunskap?» heter ett av hans ämnen, och ett annat kallar han »Människomassor och massmänniskor». Tyd-

ligast ser man dock i den stora boken Kamratskap vad som rörde sig hos honom de senaste åren. Det var helt enkelt demokratins problem. Inte den politiska eller författningsmässiga sidan utan den inre, den som har att göra med den enskildes förhållande till sina medmänniskor. Hur skall vi fostra våra barn i hem och skola för att göra dem dugliga som kamrater på arbetsplatser och i samhällsliv, i äktenskap och som lärare? Det var den stora frågan Cederblad sist tog itu med. Boken Kamratskap ger inga slutgiltiga svar, men den är bräddfull av synpunkter och ett levande vittnesbörd om att i vår krets har levat en människa med en ovanligt rik utrustning som förkunnare och medmänniska. Det blir bra tomt efter »den där Cederblad» — överallt i landet, i hembygden och på nationen.

Torgil Ringmar.

Thore Konrad Fahlström. År 1891 kom till Nyköping som ung extra-lärare Thore Fahlström. Som lärare var han uppskattad. Språk var hans huvudämnen, framför allt engelska. Till hans förtjänster hörde, att han verkligen helt utförde lektionerna på engelska, något, som var ovanligt på den tiden. Han var flera gånger utomlands och fann också sin maka i England. När han 1895 flyttade från Nyköping var saknaden efter honom stor. Från 1902 var han adjunkt i Norrköping, där han dog i februari 1954, 87 år gammal.

M. Essén.

Fredrik de Ron, provinsialläkare i Ockelbo, har stupat på sin post. Han avled plötsligt på hemväg från ett sjukbud.

Käre vän, det var just så Du själv trodde det skulle gå, när Du då och då kände av Ditt hjärta, slutkörd och trött efter hårda arbetsår. Och det var ju också det, som måste hända en man som Dig, med Din trofasthet inför Ditt kall, ty så tog Du Din läkargärning, med Ditt ärliga väsen, Din plikttröhet. Det fanns för Dig intet, som hette omöjligt eller »jag kan ej». Därför väjde Du heller ej inför några som helst svårigheter, därför föll Du också på Din post i Din pliktuppfyllelse till det yttersta.

Du var en provinsialläkare, en bygdens läkare i detta ords djupaste och vackraste mening. Få lär de stugor vara inom Ockelbo distrikt, där Du ej varit, få de människor vars sjukdomar, lidanden eller bekymmer Du ej visste om eller deltog i. Du levde, Du arbetade, Du tänkte och kände för Din bygd och Ditt kall även om det kanske tog Dig några år att plantera om Dig ifrån Ditt gamla kära Trehörningsjö.

Vad Du betytt för mig personligen under alla dessa år, jag haft den stora glädjen och förmånen att räkna Dig som vän och kollega, går ej

att i ord beskriva. De nära 20-talet gånger, jag under årens lopp varit hos Dig som vikarie eller biträdande läkare, ha varit tjänster som sent eller aldrig torde gå ur minnet. Du var en man, som genom Din rakryggighet, Din redbarhet, Din trohet inför arbetet gav ett exempel och ett föredöme, man ej ville stå efter, och Din eldsjäl och viljekraft gav sporrar och energi, när man ibland tyckte, att bördan var för tung.

De stunder av förtroligt samtal på tu man hand, dessa få stunder då tid därtill gavs, blevo till högtidsstunder, då man ställdes inför en kär vän, en erfaren, vidsynt och klok kollega, en stor humanist med varmt hjärta inför lidande och bekymmer, en stor naturvän och en humoristisk god människa med en oförglömlig tjuvpojksglimt i ögat.

Jag tackar Dig broder för allt Du givit genom Din vänskap och Ditt exempel. Du var i sanning en heder och en prydnad för Din kär.

Sven Sällström.

Ernst A. Meyer. I begynnelsen av detta sekel var det icke ovanligt att främlingar som kommo till Uppsala, exempelvis såsom lektorer i moderna språk, gingo in i vår nation, därtill lockade av språkstudierande sörmlänningar. Bland dessa lektorer kom Dr Phil. Ernst A. Meyer att intaga en framskjuten plats, kanske icke så mycket i nationslivet som fastmer i svensk språkundervisning.

Född 1873 kom han, efter studier vid tyska universitet, vid sekel-skiftet till Uppsala såsom lektor i tyska språket. År 1909 blev han lektor vid Handelshögskolan i Stockholm och år 1929 även vid Stockholms högskola. Som handledare av utbildningen i tyska hade han de bästa förutsättningar: ett mönstergillt uttal, en fin känsla för språkets nyanser och ett livligt intresse för undervisningen. Som vetenskapsman var han på sitt område, den experimentella fonetiken, otvivelaktigt en av de främste.

Ernst A. Meyer har gjort en bestående insats i den svenska språkundervisningens utveckling. I vida kretsar av språklärare minnes man honom med stor tacksamhet.

Erik Wellander.

För vett och vetande.

En sörmlandsstudent som blev folkbildare.

När man skall karaktärisera en människa händer det att man tar till ord som världsborgare eller storsvensk. Det är vackra och väldiga — litet allmänna — ord med vilka man kan beteckna hela släkten inom mänsklighetens flora. Men botanisten vill gärna också ha ett riktigt artnamn, och när jag nu sitter och tänker över hur man skall bestämna en av mina allra tidigaste vänner för att försöka teckna en snabb bild av honom för Majhälsningen är det två geografiskt skilda begrepp som ger sig alldeles osökt. Carl Cederblad var sörmlänning och uppsaliensare.

Dessa två begrepp ingår en oupplöslig intim förening på ett enda ställe i Sverige, det gamla kära nationshuset vid Järnbrogatan, vilket nog jämte hemmet vid Ägatan var Calle Ceders egentliga växtlokal, där han trivdes och frodades bäst, om också oändligt många fyndlokaler kan antecknas för honom i den svenska bildningens växtgeografi, skolsalar och föreläsningssalor från nordligaste Norrland långt ned i Götaland. Liksom våra orkidéer — en växtfamilj som inte passar illa för hans ornamentalt fantasifulle andliga habitus — egentligen bara trivs där det finns kalkgrund, förekom Calle Ceder praktiskt taget bara där det var fråga om bildning, detta begrepp som för honom var det första och det sista och som han på sitt empatiska sätt karaktäriserat som vett och vetande, hut och hyfsning.

Akademisk specialforskning och karriär var inte denne rastlöst verksamme bildningsentusiasts egentliga livsluft, han var efter sin examen 1910 adjunkten Cederblad, men bredden och intensiteten i hans livsgärning gjorde det självfallet att adjunkten småningom blev filosofie hedersdoktor.

Uttrycken tränger sig på en när man vill fånga hans bild, det är inte lätt att få honom i en formel, och vill man bara fastslå vilket av de gamla goda fyra elementen, som var hans, måste man stanna vid att det var alla.

Han var av jorden — han var fast rotad i sitt och Axel Oxensternas Jäder. Han var av elden — om någon skall kallas en eldsjäl var det sannerligen han. Han var av vattnet — rörlig som det ständigt gli-

dande Heraklitiska elementet. Han var av luften — den bar hans fantas ständigt rörliga vingar i andens fjärrtrafik likaväl som i skämtets bisarra uppvisningar i konstflyg.

Han var född i Överselö, men hans barndoms riktiga hem blev Jäder, dit hans far kom som kontraktsprost. Jäders prästgård var så genuint svensk, tvåvånings trähus med sina — för barnets ögon — stora ljusa rum med skurgolv och vita gardiner, sin stämning av enkel lantlig helgd. Prosten Vilhelm Cederblad var en kyrkans man av den stränga, asketiska, auktoritativa typen och den blida, fina prostinnan, dotter till landskapsmålaren Olof Hermelin, var som stigen ur en krönika om svensk landsortskultur. De fyra prästgårdspojkarna var alla särpräglade individer, Calle, den äldste, minns jag med sjuåringens vördnad för elvaåringen, en gosse med tidigt utvecklade intellektuella intressen och en botanist som tillsammans med sin äldre bror Erik väckte min barnsliga häpnad med sin lärdom och sin iver, en lång, gänglig pojke, fäktande med armarna och skakande sin väldiga blonda kalufs.

Han gick i läroverket i Strängnäs, och den blivande pedagogen var nog inte direkt någon mönstergosse. Han brukade härma en av lärarna som patetiskt utropade:

Kal Thederblad, Kal Thederblad, kommer från ett fintåbildat hem som en liten oskyldig gässe, å kommer hit å blir så totart fördärvad!

Slumpen gjorde att jag under den sista terminen i Nyköpings läroverk fick fil. stud. Carl Cederblad som vikarierande lärare i naturalhistoria, som det då hette. Han avvek betydligt från den typ av lärare, som vi var vana vid. Under häftiga åtbörder invigde han oss i de Vries' då rätt nya mutationsteori, vilken han bedyrade vara »så in åt hälvitte intressant».

Och då någon hade gjort invändningar mot de Vries och förklarat: »Das stimmt jt nicht mit den Tatsachen», var det stolta och jublande svaret:

— Um so schlimmer für die Tatsachen!

Dessutom skrev han patetiska dikter i Södermanlands Läns Tidning och väckte i allmänhet uppmärksamhet som ett originellt och livligt inslag i den idylliska stadsbilden.

Han var då två års student av Södermanlands-Nerikes nation, där han var en av de livligaste och uppsluppnaste under en hektisk och gloriös period av nationens nöjesliv.

När Madagaskar gavs 1907 innehade han självfallet en roll: som orangutang — tillsammans med Karl K:son Wistrand. Då vi under höstterminen 1909 spelade Meyers gamla goda spex Erik XIV i min mycket stolliga bearbetning — jag lade in en ny akt, som upptogs av den vansinnige kungens »irrande på vischan» — vannlade han sig som hertig Johan med framgång om en yvig arm- och benföring och ett

sataniskt hånleende då han plågade sin arme broder. Hans kupletter framfördes i total brist på sångröst som hårresande recitativ.

Vi lekte mycket på nationen dessa terminer, och alltid var Calle Ceder med, arrangerande Nordiska spel i nationssalen och framför allt under den stora kårkarnevalen 1910, då Nationen självfallet fick på sin lott att i tåget representera studenternas nöjesliv.

Det var ett okristligt leverna i vårsolen på Nationens gård och inne i biblioteket, där maskering och klädsel försiggick. Där trollade blivande operaregissören Ragnar Hyltén-Cavallius om sin gamla gymnastikamrat Harald Cederbaum till en förförisk personifikation av »den verkligt goda cigarren» med sina legendariska sviter, där förvandlades sedermera stiftssekreteraren Ivar Gosselman till en oroväckande skön Kraka, Bacchus blev Jonas Larsson-Samzelius, vilken i senare tid i antikens personlista avancerat till Cato. Men vid Zevs, vilken Bacchus han var, i skönhet och styrka hade han inte sin like! Den redan då hägrande spritransoneringens verkan på studentlivet framställdes av Svea Hovrätts nuvarande president Harry Guldberg och överläkaren på Mörby lasarett, Bertel Bager, försedda med väldiga etiketter, som angav hur mycket de var berättigade att dricka.

Men primus motor i det hela var självfallet Calle Ceder. Hans runda ansikte med de kupiga, fuktiga, inte leende men skrattande ögonen förvandlades till Thalia själv »i grekisk enkelhet i galakläder». Så härskade han över den vagn i karnevalståget som var ägnad åt spexet . . . Hans anrop svepte som pisksnärtar över ensemblen, uppmunrande det vilda och brokiga bandets aktörer att stiga upp och tala till den förundrade trottoarpubliken. Det gick i ett rasande tempo som man skulle tyckt spränga ljudbarriären, om sådana tankar vid den tiden fötts i en människohjärna.

På Sörmland-Närke uppträdde då ofta den heroiskt starke, svartmuskige och olvättade trubaduren Olle Thunman — med nationsbeteckningen »landsvegensis» — ständigt iklädd en grov vadmalskostym, ett föredöme för vars efterföljd folkbildaren Calle Ceder ivrade bland landsmännen. Det var billigt, härdande och praktiskt. Och likadant var det med det billiga rödvin, han på matlagen på Ambrosia ville införa i stället för pilsnern. Vi lydte naturligtvis hans ord och sällan ha borddukar varit så rödvinsfläckade som våra — till de rara serveringsflickornas förtvivlan.

Men på våren blev staden för trång för expansiva ledare som Calle och Olle. Åtföljda av en svärm likasinnade intog de en majdag en bondgård eller kanske en mindre by, där de under ett dygn lekte Djungelboken med det lilla halta studentgeniet Putte Östberg som Mowgli, Olle som den väldige björnen Baloo och Calle — alltjämt den store folkbildaren — som den vördnadsvärde ledarvargen Akela, lig-

gande på ett flyttblock och tillropande sin flock hesa och varnande ord: »Sen eder väl för, o vargar!»

Men han anförde oss också i mera musiska övningar. Det var på hans initiativ som nationskrönikan kom till med Karl Wistrand som förste krönikör och kafferep med föredrag anordnades på nationen. Hans längtan till den stora livsuppgift som väntade honom, folkbildningens, var häftig som en sprinters i startgroparna, och jag minns hur han under långa nattliga promenader eldigt skisserade sina många program, sparkande med sportkängorna så att höstlöven yrde i Carolinabacken.

Det var nog mycket beväringmötena, som gav näring åt denna folkbildariver. Calle Ceder älskade sina sörmlandsbassar med deras illfundiga humor och dräpande repliker. Han beundrade mycket Albert Engströms beväringsteckningar och texter, alltid lyhörd för de äkta tonfallen, och berättade förtjust om hur han under agiterandet för sina bildningsideal fick en lugn replik från en basse:

— Ta du ner de där paraplye, för de täter inte.

Det levande ordet var för honom det första och sista i det folkbildningskall, som vid sidan av den egentliga lärarverksamheten fyllde hela hans liv med rastlöst arbete. Betecknande är att hans roliga och grundliga sociologiska undersökningar bär titlarna *Beväringssvenska* och *Beväringstavningen*. Han började sina populärföreläsningar under sin första lärartid i Umeå och blev, sedan han 1919 återbördats till sitt älskade Uppsala som adjunkt, föreståndare för *Upplands folkhögskolkursförening*, 1921—1928, och senare för *Uppsala arbetarinstitut*. Och vid sidan av sin läroverkstjänst och allt detta andra arbete, redigerade han under tjugo år *Verdandis* skriftserie, 1928—1948. När man efter studenttiden träffade honom sprutade idéer och uppslag inom folkbildningen ur honom som ur en fyrverkeripjäs. Man greps ibland av en orolig undran hur en ensam människa skulle kunna hålla ut med denna hektiska verksamhet. Han var inte heller som en ensam människa, han var ett institut, och han trädde i fruktbringande kontakt med likasinnade eldsjälar. Jag glömmer aldrig tidningen *Studiekamratens* trettioårsjubileum 1949, då Calle Ceder i högtidstalet sjöng det svenska frivilliga folkbildningsarbetets höga visa under presidium av min vän redaktör Ivar Dahlberg. Det var gripande att se dessa två vänner tillsammans, två svenskar som från olika utgångspunkter, akademikers och kroppsarbetarens, enats i ett förtärande men fruktbringande arbete för folkbildningen. Rektor Gillis Hammar, en tredje eldsjäl i detta arbete, tecknade Carl Cederblads minnesruna i *Studiekamraten*.

Carl Cederblad, som skrivit och tänkt så mycket om den muntliga framställningens konst, var som talare hela sin tid samma unga student, som förvånade oss gymnasister i Nyköping. Hos undervisaren

fanns intet av den tråkighet, som ungdomen gärna kritiskt vill förbinda med begreppet lärare.

Han har en gång tecknat två kontrastbilder av folktalartyper. Den ena var hans egen far, prosten, patetisk, vördnadsbjudande, med en hel tradition av högstämmd vältalighet med anor från Johan Olof Wallin bakom sig. Det var en mäktig profetisk klang i den smale fine prästmännens stämma, när dess tonfall ekande rullade ut under Jäders kyrkas valv. Den andra var en frikyrkopastor, som pojkarne Cederblad en gång måste gå och höra på i brist på annat — det var på den tiden då söndagen inte fick passera utan ett gudsord.

— Ni, mina kära vänner, sade frimickeln, är som små fiskar i havet, och Vår Herre är en sehtor människofiskare. Han kastar sitt nät i det sehtora vattnet, och om du, min älskade åhörare, fastnar i dess maskor, kan du lägga dig på rygg och skratta, för då är du frälst.

Hos Carl Cederblad fanns det en sällsam förening av det högtidligt traditionellt gripande och det folkligt burleska. Denna förening gjorde honom till en av den svenska folkbildningens mest originella gestalter.

Men det största hos honom var den eld, som aldrig slocknade och till sist förtärde honom. Han var en soldat som föll på sin post, när han den 19 januari dog på *Stadshotellet* i Köping efter en föreläsning. En stor och glad givare var han hela sitt liv, då han som student i nationslivet skänkte oss så mycken uppsluppen glädje och då han som äldre lärare likt en sann apostel med samma glädje i en allvarligare schattering fyllde sitt kall att sprida bildning och ljus över hela landet.

Nationen kan med glädje och stolthet bevara minnet av denne store och gode sörmlänning.

Karl Asplund.

Ett hundraårsminne.

Historiskt damm täcker ofta helt berättigat många tilldragelser och skulle så göra, om det inte vore så, att jämförelsen »för hundra år sedan» vore så omtyckt. Kanske finns det inte något annat skäl till att trycka av nedanstående skildring från vårfesten 1854.

Originalen står att finna i en liten brun duodesvolym, för vars innehav nationen står i tacksamhetsskuld till d:r Samzelius. Den innehåller dels några tryckta majfestskildringar, dels ock några, som äro skrivna för hand. Författare till de senare är **Carl Reinhold Burenstam**.

Denne var född 1829, inskrevs i nationen 1848, promoverades 1854 och blev sedan diplomat, slutligen svensk minister i Holland. Han dog

C. R. Burenstam

1907. Han tycks ha deltagit ganska flitigt i nationalslivet och varit en uppskattad sällskapsbroder. Han nämns rätt ofta i de i vårt arkiv bevarade s. k. »gökarna», d. v. s. en samling visor och kupletter och dyl., som föredragits vid de musikaliska soiréerna under 1840-, 50- och 60-talen. På ett ställe påstås han vara anhängare av den epikuréiska filosofien, enligt en visa sitter han »tyster, dricker för sju». Ytterligare några citat: »Buris sköter sief och bålar, / Blåser valdthorn äfvenså;» och »Så hade Burenstam en loflig sed / Att genast hvälfva glaset upp och ned».

Att döma av de andra skildringarna i boken (1854 års år är den sista) tycks någon form av karnevalsupptåg ha anordnats i hela studentcorpens regi dessa år. Platsen har varit antingen Polacksbacken eller Eklundshofsslätten och tidpunkten har också varierat. 1854 verkar det dock, som om sömmland-närkingarna ensamma anordnade ett mer improviserat upptåg. Det skulle ju vara magisterpromotion detta år, men på vår nation förefaller man inte att ha tagit alltför allvarligt på uppgiften. Så här står det i en gökvisa från den aktuella våren:

Ty han I väl gjort annat
Den hela vårtermin
Än zwyckat »rent förbannadt»
Och lefvat såsom s — — ?

Nationssalen, som omnämns i texten, var denna tid inrymd i glas-mästaren Ehrnlunds gård vid Vaksalagatan. Det var sista året där, ty 1855 flyttade man till Observatoriehuset vid Svartbäcksgatan (vid biografen Fågel Blå). Förste kurator var **Johan Viktor Björnström** (1831—81), sedermera kyrkoherde i Solna.

Om övriga omnämnda landsmän må följande upplysningar vara tillfyllest:

Munktell = Teofron M. (1834—1917). Fil. d:r och ägare av Munktells mekaniska verkstad i Eskilstuna.

H. Hamilton = Hugo Johan H. (1832—1903), friherre, innehavare av Bo fideikommiss.

F. Björnström = Fredrik Johan B. (1833—1889), bror till den ovan-nämnde, professor i psykiatri och överläkare på Konradsberg.¹⁾

Mannerstråle, förmodligen = Otto Christoffer M. (1837—93), lantbrukare.

P. U. Arnander = Per Ulrik A. (1825—84), länsnotarie i Linköping.

Om de olika momenten i karnevalståget kunde mycket sägas, men fråga är, om det skulle ge valuta för forskningsbesväret. Några saker äro dock intressanta. Den svenska neutralitetsideologien tycks ha varit lika aktuell under Krimkriget som någonsin senare. De akademiska statuterna var nyligen utkomna i ny version och väckte tydligen lika mycket diskussion som dylika alltid gör. Och skämtet med den nya telegraflinjen är ju riktigt lyckat.

Brb.

Majfesten 1854.

WårTerminen 1854! Ljufvaste period af Upsala-vistandet, derföre att det var den sista! Från den 1sta April till promotionsdagen den 9. Juni var knappt fråga om annat än göra sig den korta lustvandringen i Apollos och Veneris allraheligaste lustgårdar fullt till godo, med anlåtandet af alla ressurser, som stodo till buds för den öfverlycklige Candidaten. Man kände det nog; en annan tid skulle dädanefter komma, — de praktiska bestyren, det mödosama tjenstenitets, som få bland oss

¹⁾ Ytterligare en bror, Johan Herman, kom sedan till nationen. Alla tre blevo i tur och ordning förste kuratorer, de två yngre även hedersledamöter (liksom fadern). (De personhistoriska uppgifterna äro hämtade ur J. Lagerholms »Södermanland-Närkes nation» (Sthlm 1933).

voro så lyckliga att kunna lemna åsido. Hvad underligt då att man under dessa månader sökte lefva och njuta i hvarje punkt hvarje minut. Den rikaste uppfinningsförmåga hade alltid en skara av trogna tjenare, färdiga att utföra alla dess hugskott.

Att mera allmänt fira d. 13 Maj hade emedlertid sina svårigheter. Flera Nationer hade redan den 1. högtidlighållit vårens högtid på ett sätt, som gjorde allt vidare uppträdande öfverflödigt.² Den blifvande promotionen upptog lifligt fleras verksamhet och kassor. Af fördom och vana ansåg man sig endast nationsvis kunna göra något; och nationens musik var icke fulltalig; dess sångare dels sjuka, dels hindrade. Men med vårvärmen d. 11 steg också hågen för ett värdigt uppträdande. Tvenne fasta viljor sammankallade nationen till d. 12, framlade förslagen, öfverrumplade några motsträfviga, tvang andra, mötte genklang hos de flesta och samlingen borde ske påföljande dag kl. ½ 1 f. m. Bristen på egen musik ersattes genom förhyrandet af 7 hannoveranare af rustikt utseende, som sedan någon tid uppehållit sig i staden.

Den 13 var varmare än någonsin; man klädde sig under glam och skämt, flera tillsammans och kl. ½ 1 anlände man till Nat. Saln. Sedan upprop skedd af Curator (J. V. Björnström) och taget blifvit ordnad skedde uttaget under följande

- 1:o Musikanterna
- 2:o Kämpen Hjalmar från Sotaskär, bärande nationens fana N:o 1.
- 3:o Flora (Munktell) i hvitt skir, ymnighetshorn och doftande blomsterkransar, företrädda af en
- 4:o Härold (H. Hamilton) i murgrön och blommor.
- 5:o Upsala Inkasseringsbyrå. Ordf. Häradshöfding Levén med vattkarafin i ena handen, handlingarna i d. andra. Brackor, hvaribland »Säfström»; gäldenärer: utmagrade studenter —
- 6:o Den beväpnade neutraliteten, iklädd Sv. uniform, trådsabel, ärtbössa, afvog sköld; gången haltande. Arm i arm med honom
- 7:o En kosack (F. Björnström) i full uniform; hånade af några
- 8:o Engelska matrosor (Mannerstråle m. fl.) under sin vimpel.
- 9:o De nya Akademiska Statuterna (C. R. Burenstam), en figur iklädd Juris Doktorshatt samt Rock och byxor fullklustrade med §§ ur nämnda fuskverk, som äfven utdelades till allm.
- 10:o Professor Sigurd Ribbings 3 anmärkningar mot nämnde Statuter³: 3 smädjeflar, iklädda nämnde brochyr medförande kritikens alla vapen knofvar, qvastar, klor och solglas till Statuternas pi-nande.
- 11:o Telegrafan mellan Upsala o. Eklundshof, åtföljd af sina tjänstemän, hvaribland Telegraflöjtnanten (P. U. Arnander, stud. 1843—1855) framstod som det ordande och ordnande elementet. Telegrafstolparne föreställdes af långa karlar i hvita lakan, med runda

svarta hattar på hufvudet, genom hvilka järntråden gick. Knackverket af tråd fördes både framför och efter. Flera fanor.

12:o Tvenne Krögare af ovanliga dimensioner, nationens båda klubbmästare.

13:o Nationens fana N:o 2.

Framkomna till Eklundshof intogs frukost i den mindre brunssalongen, god och glad. Sedan rusade man till den större, der bålarna doftade. Det första glaset tömdes för vårens tomtar efter en nått inledning af Viktor Björnström. Sång, musik, dans och pokulering omvexlade, åtföljda af det brokiga och bullrande lif, som hundrades rummel och samtal alltid medför i ett stort, ljudrikt rum. Många älskade vänner emottogs; desslikes flere af stadens och ortens familjer, resande o. s. v. Slutligen inmarcherade hela Norrlands Landskap och flera med dem; tumultet blef allmänt; dansen rasade, bänkar och bord kullstörtade, musiken knappast hördes. Glädjens Gudar ruskade sina ymnighetshorn öfver den lyckliga och brokiga svärmen. Midt i hvimlet syntes Hamilton till häst genomrida salen i samlad galopp; hans dater belönades med hurrarop och alla fanors hviftande, både stora o. små.

Emedlertid — blef man hungrig och sexa intogs derföre kl. ½ 8 i den mindre brunssalongen, der nya krafter hemtades. Sent återvände de sedan spridda hoparna; sent skall ock glömmas den oskattbara vår-festen 1854.

²) bland dessa Stockholmarna, der festen pågått oafbrutet fr. 30 April till och med d. 4 Maj.

³) nyligen utgifna i brochyrform.

Våra "nationaloperor" och deras förebilder.

Det tillkommer en lärhare penna än min att skriva en musikhistorisk studie över och göra en estetisk värdesättning av vår nations två musikaliska kostbarheter, »Mohrens sista suck» och »På Madagaskar». Följande lilla essay — om ett så fint namn kan bestås åt mina observationer över de båda verken — är snarare menad som en eggelse för någon musikstuderande av vår nation att göra en grundlig undersökning av de båda verken och sätta dem stilhistoriskt in i sitt rätta sammanhang.

Intressant är att »Mohren» och »Madagaskar» kommit att på sitt eget lilla muntra vis representera de två viktigaste typerna av opera, nämligen italiensk opera seria och fransk opéra-comique.

Den italienska operan av neapolitansk skola utmärkes som bekant av att den är sammansatt av ensembler och arior, ofta rikt utsirade med koloratur. Dessa nummer äro hopbundna med korta recitativ, antingen »secco», d. v. s. byggda öfver ackord från något instrument av klavéertyp, eller »accompagnato» d. v. s. till orkester. Så äro t. ex. Mozarts Don Juan eller Verdis Trubaduren utformade.

Den franska opéra-comiquen åter är väl likaledes sammansatt av nummer, vilka ofta ha kuplettens eller rondots lätta karaktär och även förekomma där ensembler och finaler. Men dessa slutna nummer äro alltid förbundna med talad dialog. Vi behöver blott ta som exempel Offenbachs »stora» operetter »Storhertiginnan» och »Pariserliv», de halvt klassiska Adams »Om jag vore kung», Aubers »Fra Diavolo» och Planquettes »Corneilles klockor», för att ej tala om att Bizets odödliga »Carmen» ännu alltjämt ges i Paris med den ursprungliga talade dialogen. Jag tror mig ej ha valt dessa exempel på måfå. Ty vad »Madagaskar» beträffar, finner man dess modeller hos de nu nämnda franska kompositörerna, medan »Mohrens sista suck» har sina förebilder hos Verdi och Mozart.

»Mohren» är en regelrätt parodi på italiensk opera seria. Med regelrätt menar jag att den följer förebildernas byggnad och karaktär in i detalj, och så — med en lätt, ibland knappt märkbar förskjutning av dess element eller en liten förvriddning och överdrift av stilen — står där vrängspegelns bild klar och inbjuder till både löje och nöje.

Om vi bläddrar i klavérutdraget så möter vi genast på första sidan en ypperlig stilstudie. Den korta Intradan à la Traviataouvertürens första takter åtföljes av ett plötsligt virvlande furioso i bästa, tidig Verdistol under vilken uppträder en slags Greve Luna i Trubaduren, Don Lopez y Infamo. Recitativet till hotfulla ackord är dråpligt: »Jag på de ömma tu, vill listigt lura nu!» — och här möter oss det gamla avlyssningsgreppet bak en buske eller ett hörn, använt till bristningsgränsen i äldre — och yngre — operor.

»Mohren», den exotiske hjälten, är en dråplig korsning av den anonyme trubaduren och krigaren Manrico i Trubaduren och halvblodet don Alvaro i Ödets makt, men den melodiosa och populära serenaden är egentligen inte så värst stilparodisk, den är bara öronsmekande i största allmänhet. Så mycket mera härligt gycklande är den följande trion, när primadonnan »Rotunda» uppenbarar sig, byggd som den är på de enkla orden »nu är jag (hon) här!» — en pärla av kvickhet och närgången imitation ur en högdramatisk ensemble från Verdis äldre produktion. Kompositören — eller kompositörerna — har här iakttagit den regelrätta taktiken att låta varje spännande situation utlösa en ensemble, utformad på ett lika kunnigt som kostligt sätt. Den efterföljande växelsången härmar med sin starkt punkterade rytm för-

träffligt den glödande pulsen i ett musikaliskt kärleksmöte, och efter det roliga recitativet: »Mitt hjärta hörs av oro klappa, Ach du mein Gott, där kommer pappa!», uppträder den typiske »hjälfadern», så som enligt god operakutym den siste i huvudpersonernas kvartett blir presenterad. Hans bas-aria är en verklig fullträff, både vackert melodios och fint karaktäriserande, och för att komiskt slå sönder månskenspoesien avrundas den med den avsiktligt platta antiklimaxen: »— och så må första akten sluta!»

Den korta andra akten är »krigisk» och har komiskt heroiska tonfall. Skämtet med Rotunda som på Mohrens bön om en lock av hennes hår slänger ned sin »chignon» är kanske lite spexbilligt, men en fint komisk effekt är att låta Mohrens yverborna entrémusik upprepas i dystert F-moll när den grymme Don Cascaluna uppträder för att kämpa mot »Mohrerna» — och hans förbannelse är roligt parodierad ur Rigoletto, där Monterones förkastelsedom över Rigoletto förekommer, t. o. m. på samma ton C. Den följande krigsmakten med virvlande sekvenser i basen är lika målände liksom Don Lopez recitativ: »Din älskling stupat har, jag kommer att dig häna» etc.

Höjdpunkten både ur musikalisk och parodisk synpunkt är slutakten. Mot Rotundas lamentoso öfver den stupade Mohren kontrasterar en från Traviatas sista akt roligt efterapad effekt: en plötslig reminiscens i pianissimo av Alfredos resp. Mohrens kärleksförklaring i de båda verkens första akter.

Den följande duetten skämtar ypperligt med den tidige Verdis manér att utsjunga tragiska angelägenheter i en virvlande melodios stil, där steget mellan tragiskt och komiskt åtminstone för nordisk publik ligger snubblande nära, isynnerhet om melodierna äro som gjorda att i lätt och lekande tempi vevas fram på positiv. Det är den stora duo d'amoren om Mohrens sista — ja allra sista — suck som skall blandas med Rotundas, som ser en kärlekshimmel randas, och denna suck skall han vid hennes fötter andas. Rimmen äro mästertligt valda och det av långt utdragna melismer sammanvävda slutet av bästa effekt.

Cascalunas entrémusik är löjligt lik Valentins entrémusik i 4:de akten av Gounods »Faust» och nu krönes verket av den verkligt dråpliga och musikaliskt välbyggda finalkvartetten med mottot »Jag dör, han dör», allt med en hjärtlig eller rättare hjärtlös hälsning från Guvernörens i Don Juan död och andeuppenbarelse — en oförskämd och rolig pastisch — till och med i Mozarts egen tonart, D-moll. —

»Mohrens sista suck» är ett mästerverk av parodi och pastisch. Vad Petrus Blomberg och Julius Bagge som kompositörer och P. A. Elfvik som librettist åstadkommit är helt enkelt något häpnadsväckande säkert, skickligt, vackert och roligt.

Ett par ord till slut om utförandet. Man kan ej nog upprepa var-

ningen att ej överdriva själva överdriften. Alla partier bör utföras noggrant efter klavérutdragets anvisningar, som äro synnerligen väl beräknade och stilriktiga, inga falska fermat, inget slarv i rytmiken — allting vårdat i musikaliskt avseende, väl sjunget och omsorgsfullt deklamerat.

Då — men endast då — är den rätta parodiska effekten där, förkrossande och härlig, just därför att verket på ett så fint och roligt sätt avslöjar det konventionella i den högromantiska italienska operettstilen. Att denna stil, främmande för moderna tidens barn, rymmer många äkta skönhetsvärden är en annan sak. Italiensk opera av Verdis klass måste man se och höra med den rätta, på stilkännedom grundade inställningen, så att man inte kastar bort pärlor och grus i samma grabbatag.

Om »Mohren» är en parodi och en mönstergill sådan, så är »På Madagaskar» ett spex och ett idealiskt sådant, fullt av barocka kontraster, komiska travesteringar och låtsad värdighet, alltsammans framställt i en sorglös, munter stil med plötsliga glimtar av lärdom och skarpsinne, som väl kan kallas i bästa mening studentikos.

Dock vill jag för egen del bekänna att P. A. Elfviks libretto synes mig utformad med mera omsorg, smak och skicklighet än Hugo Montgomery-Cederhielms textbok, vilken väl är lustigt improviserad och porlar av gott humör — kanske mer än av humor — men ibland blir en smula uddlös och onödigt platt. Uppslaget är emellertid förträffligt om Uppsalastudenten och den franske botanisten, som råkar ut för människoätare på den afrikanska ön, och ett par av de andra figurerna äro synnerligen pittoreska. Studenten Viggs uppträdande som trollkarl genom att hålla snus på infödingarna är kanske ett infall i enklaste laget.

Vad åter musiken beträffar, bör först sägas, att det är häpnadsväckande att två amatörer, om än aldrig så begåvade, kunnat skriva en så både melodiös och rytmiskt pikant musik. De ha t. ex. utformat en final till första akten, som har en byggnad, omväxling och stegring, som är förvånande säkert gjord efter de bästa mönster i fransk opéra-comique. Denna stilarts omväxling av dialog och musiknummer är iakttagen på ett lika ledigt som välberäknat sätt. Kort sagt: barnet är välskapat. Om det är något — ifall man vill vara kritisk — som kan invändas så är det att denna musik ibland är nästan för öronsmekande och saknar den säkra ironiska stil och det sting, som gör »Mohren» så beundransvärd. Med ett ord: att det finnes en viss klyvning mellan den spexartade texten och den välsvarvade musiken.

Och nu till förebilderna, liksom i »Mohren» helt naturligt hämtade ur samtidens musik men även från klassikerna. Redan i inledningskören och i den följande Barcarolen klingar tonfall som erinrar om

Meyerbeer, vars manér i fortsättningen dyker upp här och var. För övrigt äro dessa nummer behagligt melodiösa och Gluffos recitativiskt hållna refränger lustigt målände: »Nu jag mäktig är hos drottningen, Jag är förste mänskogödaren» etc. Ett särdeles välgjort nummer är Radamuffos, den mäktige stormoritaskens stora hälsningsaria med pampigt recitativo drammatico med thy åtföljande: »Ej större konung det gives i Equatorns brännande land» etc. Men så har också Kaspers berömda »Triumfaria» ur Webers »Friskyttan» stått modell, och bättre förebild kan ej tänkas för att ge styckets grymme despot den rätta dämonien. — Den följande »letar»-trion är både lustigt och kvickt gjord i stil av den unge Verdi. I synnerhet är »Trubaduren» här citerad. Inledningen har en komisk likhet med Leonoras för övrigt helt löjliga arias intrada, och nästan väl närgånget är »Frid över dem som leta» kopierad på Manricos berömda stretto i tredje akten, alla tenorers bejublade och omskojade glansnummer.

Lars Timoleon Viggs entrékuplett har den idealiskt lätta, studentikosa tonen i god Offenbachstil. Det är endast texten som här och var missprydes av plattheter. Jag anser icke att det vore något helgerån om man här moderniserade andra strofen. Eljest som sagt ett utmärkt lyckat nummer. A la Bonheurs, den något behagsjuke franske botanistens, Rondo för oss ånyo rakt i armarna på Offenbach. Texten, också den på ett par ställen lite föråldrad och osmidig, skildrar det andra kejsardömetts lättfärdiga Pariserliv och musiken kopierar briljant den store häxmästaren Offenbachs lättsinnigt virvlande yra.

Den redan förut prisade finalen till första akten bjuder kuriöst nog på tonfall från Wagners »Holländaren», men i a la Bonheurs »Nåd, nåd store Herre», klingar typiska modulationer ur Meyerbeers »Afrikanskan», närmare bestämt i samband med Brahmaöversteprästens uppträdande. Körfinalen »Stridsvind blåser skarp och frisk» påminner misstänkt om den storslagna sammansvärjningsscenen i »Hugenotternas» fjärde akt.

Till den muntra och elegant utformade visan och duetten, som inleder akt II: »En kejsare var i Marocka», ett omtyckt nummer på mången glad nationsfest, har ingen mindre än den gudomlige Mozart stått fadder. Från hans »Enleveringen ur seraljen» och den därstädes förekommande Pedrillos serenata har man fått rytmen medan melodibyggnaden härstammar från Osmins första aria.

Guttaperchas romans: »Vill till Bulbuls sång du lyssna» kan väl kallas en pärla av smältande melodisk fägring och dess strofer äro vackert uppbyggda med en förnämlig modulation vid orden: »vill på kolibrin du märka» etc. Inledningen har en viss, kanske tillfällig, likhet med Flotows »Martha» då Ladyn svärmande promenerar i skogarna kring Windsor.

Radamuffos stora aria n:o 2 är magnifikt upplagd. Först ett dramatiskt recitativ till stor orkester à la Donna Anna i »Don Juan»; men sedan en utmärkt Meyerbeer-pastisch i furiosomanér och en avslutning, sjungen på de kanske väl enkla orden »vitzli — puzli — korderoj — satans skojs». Det är för övrigt ett nummer som för att verka i all sin prakt fordrar en skicklig och musikalisk bassångare, ty åtskilliga ställen äro rätt så intrikata att klara.

Radamuffos och Guttaperchas duett inledes av ett par tongångar ur Halévys »Judinnan», Storinkvisitors parti, men är eljest självständigt utformad. — Jag vill skynda mig att påpeka att det i allmänhet blott är **uppslagen** som är lånade. — Finalen slutligen är utformad i glad och älskvärd Auber-stil. Man kommer ofrivilligt att tänka på den friska tonen i hans »Fra Diavolo».

Må ingen tro att denna granskning är utförd med det elaka uppsåtet att »avslöja» lån eller citat från andra kompositörer. Större tondiktare än »Mohrens» och »Madagaskars» upphovsmän ha medverkat eller ofrivilligt kommit att citera sina föregångare eller samtida för att ej tala om att varje epok har sitt gängse tonspråk. Det är t. ex. inte alltid lätt att skilja på vad som är av Haydns, Mozarts eller den unge Beet-hovens hand. — Anej, mitt uppsåt har varit ett annat: det att söka visa huru kompositörerna till våra »nationella» operor varit påverkade av de under 1860-talet mest populära och spelade opera- och andra kompositörer och jag har, som redan antytts, närmast blivit häpen över med vilken smak och skicklighet de valt sina förebilder för att sedan mer eller mindre självständigt, men nästan alltid formellt välturnerat, utnyttja uppslagen och fortsätta på egna vägar. Det är bara **mycket** begåvade diletanter — ty som sådana måste de väl betecknas dessa Petrus Blomberg, Julius Bagge, Anders Kull och C. A. Forssman — som kunnat skapa två små operor, så snubblande snarlika verkliga originala mästerverk. Jag gör även den reflexionen att det som skapats som på lek, blott för stundens nöje, med ohämmad abandon, ofta har mycket större chans att gå direkt till sin publik än omsorgsfullt och mödosamt planlagda och utformade verk. Det är Ariels luftiga lek kring Prosperos trollstav.

Ragnar Hyllén-Cavallius.

Postskriptum: Min högt värderade vän och kollega vid Kungl. Teatern, kapellmästare Kurt Bendix, har jag att tacka för mången god anvisning vid identifieringen av Madagaskars musikaliska förebilder. Men han har också granskat mitt manuskript i vad det angår »Mohren» och påvisat för mig att jag ej bort glömma att erinra dels om Schuberts tonspråk när det gäller Don Lopez första korta aria liksom även finalkvartetten dels om Donizettiska tonfall när fråga är om Mustaphas och Rotundas duett i samma tredje akt.

Densamme.

En sörmland-nerkings resa i Tornedalen 1825.

(Ur Erik Johan Flodbergs resedagbok.)

Av *Hans Christiansson.*

Åtskilliga resedagböcker ha skrivits av de uppsaliensiska studiosi, som efter Linnés föredöme drogo ut på upptäcktsfärd i ett Sverige, som ännu saknade vandrarrhemmens säkra härbergen och turistbroschyrernas upplysningar om vad som var värt att se och veta. Inlevelseförmågan och skildringskonsten varierade hos dessa resenärer, men alla hade en vital lust att se och lära under sommarferiernas korta månader.

»Björken begynte nu spricka ut och alla lövträd visa sina löv . . .» Nu kallade naturen. Nu skulle de ut »till landet ut till fåglarne». Bort från bokdamm och fårbogsdiet, som hade gjort dem gråa i synen. Medvetet eller omedvetet hade en underström av längtan gått genom läsmånadernas talgdanksmörker, ty livsrytm och läsrytm äro svärför-enliga faktorer för den, som har sin barndomsvärld vid en värmländsk sjöglänta eller vid en sörmländsk björkhage. Ådror och årstider ha tvinnats samman alltför starkt och alltför länge. Linnés: »Nostalgia — — — Stenbrohult» kompletterat med de nära femtio år tidigare skrivna raderna i *Iter Lapponicum*: »Nu begynte hela marken fägna sig och le, nu kommer sköna Flora och sover hos Febus» säger tillräckligt.

Ej fullt ett århundrade efter det Linné dragit ut genom Svartbäckens tull på sin resa till Lappmarken, drog en annan naturae studiosus samma väg. Hans resa varade i nästan fyra månader och kom att sträcka sig till Kengis och Jockmock i norr, till Trondheim och Rörås i väster. Genom fjäll och skog, över sjöar och längs älvar gick färden. Ömsom med gästgivareskjuts, ömsom med älvbåt, ömsom till häst och ömsom till fots togo han och hans reskamrater sig fram.

Resenärens namn var Erik Johan Flodberg. Han tillhörde Södermanlands-Nerikes nation. Hans far var klockare i Lista och hette Johan Flodberg och var gift med Anna Elisabet Malmsten. Deras son var född 1798 och inskrevs i nationen ht 1820. 1827 blev han fil. kand., 1830 fil. mag., 1831 med. kand., 1834 med. lic., samma år slutligen dispute-rade han över »De Camphora ejusque usu therapeutico». Från 1834 var han konsistorienotarie i Strängnäs, och samtidigt lärare vid läro-

verket. 1839 blev han t. f. lektor i medicin och historia naturalis. Han dog 1862 i Strängnäs.

Sin resa i Norrland och Norge företog han 1825 och skrev då en resedagbok, som genom hans dotterdotter kom att hamna i Dunker-Malma-Malmköpings hembygdsförenings arkiv, jämte åtskilliga andra papper som tillhört Flodberg. Bl. a. hans doktorsbrev, tryckt på sidan.

Trots att dagboken endast omfattar 21 sidor dubbelvikta folioark är den mycket innehållsrik. Hans sätt att skildra färdeintrycken ha tydligen påverkats av den linnéanska färdeskildringstraditionen. Han får in åtskilliga värdefulla kulturhistoriska notiser och naturhistoriska iakttagelser. Han ger goda karaktäristiker av de städer och bruk, som passeras, samtidigt som man får en levande bild av de resesvårigheter en turist år 1825 hade att kämpa med. Då resenären dessutom är mycket personintresserad blir hans dagbok också en miniatyrmatrikel över de små norrlandsstädernas honoratiore och över de landsbygdens brukspatroner och präster, som han kom i beröring med. Då det gällde att hålla reskassan snäva gränser, bli gratismåltiderna och gratislogien många och därmed också persongalleriet rikt och skiftande. Tyvärr är det dock sällan han lämnar några personkaraktäristiker.

När Flodberg lämnade Uppsala hade han i sällskap två sörmland-närkingar. Den ena var Matthias Falk, f. 1800 och student i Uppsala 1819. Han var teolog och blev kyrkoherde först i Vallby och sedan i Ekeby. Den andre medresenären var Per Gustaf Brandler, f. 1789, student i Uppsala 1820. Han blev kanslist i bergskollegium. Under färden dyker ytterligare ett par landsmän upp, men det framgår ej klart hur länge de olika personerna följde med. Den ena var Nils Adolf Watt-rang, f. 1812, student i Uppsala 1827. Han blev slutligen hovmarskalk. Den andre hette Carl Ulrik Barthell, f. 1812, student i Uppsala 1827 och avlade hovrättsexamen 1832. Sin resa synes dock Flodberg ha företagit som informator åt tre bröder Zachrisson, varav två voro inskrivna i Västmanlands-Dala nation. De voro söner till generalkonsuln och bruksägaren Zacharias Lorents Zachrisson och hette Gustaf (f. 1806), Ernst (f. 1809) och Torgny. Ernst och Torgny voro noviter i V.-Dala vt 1825. Bröderna Zachrisson nämnes dock ej i resedagboken förrän uppe i Norrbotten.¹⁾

Flodbergs resa började den 7 juni och gick längs Norrlandskusten och upp till Kengis, därifrån åter till Luleå, samt vidare till Jockmock och Kvickjock. Åter till kusten och mot söder. Vid Herrskogs gästgi-

¹⁾ Om familjen Zachrisson se Örnberg: Svensk Slägt-Kalender del 3; 1887. Av dagboken framgår att åtminstone en av bröderna tecknade och hade skissbok med sig. Om någon av Majhälsningens läsare skulle känna till denna vore jag mycket tacksam få upplysning om var den finnes.

varegård styrdes kosan mot Östersund och Trondhiem. Från Trondhiem tog man över Rörås och Fämund till Dalarna, där dagboken slutar den 19 september.

Här skall endast återges det parti av dagboken, som handlar om färden längs Tornedalen upp till Kengis och åter:

Den 22 juni nådde Flodberg »Sangis gästgivaregård sista stället där svenska talas. Därifrån fortsattes resan till Haparanda, hvars nya kyrka är uppbyggd genom entreprenad af Brukspatron Ekström i Kengis, den har en förträfflig belägenhet på den högsta platsen i nejden på Landshöfding Öhrvalls föranstaltande. Nämnde Landshöfding inkallade oss till samtal och var mycket artig. Äfvensom Ryske Consuln Sundell, hvilken skaffade mig att få växla pengar.» . . . »Resan fortsattes vidare natten igenom sedan vi formerat rese-sällskap med Länsman Svanljung från Kengis för att begagna honom som tolk, längs upföre Torneå elf till Matarengi by vid Öfver Torneå kyrka gent emot hvilken öfver elfven Ava Saxa är beläget. Dit anlände vi ej förrän d. 23 kl. 3 em. Här quarstodade vi för att besöka Ava Saxa. Kl. omkring 10 på aftonen läto vi ro oss öfver elfven under sång och klättrade upp på berget dit flere förnäma personer anlände. Ryska Gouvernörens Zakrajskys' i Finland Fru och dess Far med svit af flere Officerare och Fruntimmer, Landshöfdingen Öhrvall med Fru och doter och många Fruntimmer och Herrar i synnerhet från Uleåborg. Vin dracks på berget och jag blef bjuden af Landshöfding Öhrvall. Fruntimren serverade kaffe. Solen syntes men blott nedre hälften emedan Vår Herre ej behagade draga upp rullgardinen högre än att blott en liten ljusrand var jäms efter Horizonten. Kl. 12 hälsades Johan. Morgonen förut hade jag i ett citronskal druckit Adolfs skål. På berget inhöggs med min hammare initial bokstäfverne till mitt och Falks, A Mattrangs och K Barthells namn. Jag började dessutom en runristning, som jag ej hann att fullborda. Strax efter ankomsten besöktes Organisten Portin.

På morgonen d. 24 besöktes kyrkan som var af trä och invärtes rätt snygg; af prädikan förstod jag aldrig ett ord, emedan Gudstjänsten förrättades på Finska. Sedan vi aflagt afskedsbesök hos Hr Landshöfdingen som bodde i Prostgården begåfvo vi vid Middagstiden oss vidare på båt upföre Torneå elf där vi vid nästa bånhall träffade vår Tolke. Resan fortsattes hela natten igenom upföre forsarna som nu genom fjällfloden ansenligt försvarades.

D. 25 på eftermiddagen råkade vi vid pasagen af en fors i ögonskenlig lifsfara, ty strömmen förde båten längre ut från land än att bärtingarne kunde hinna botten och då nu ena båtkarlen skulle gripa till årorne så brast ena årtullen och strömmen förde oss ut mot en sten så att båten tog in vatten och störtade utföre hela forsen.

D. 26 om morgonen anlände vi till Kengis Bruk kl. 6 om morgonen

där vi emottogos med all möjlig välvilja; sedan vi druckit Caffé lade vi oss att såfva. På eftermiddagen reste vi öfver strömmen för att se på huru en laxpata vitjades, där var verkligen en stor lax om $1\frac{1}{4}$ tj. Brukspatron Ekström var sjelf borta vid Haparanda för byggnaden af nya träkyrkan på Sv. kronans bekostnad. Efter middagsmåltiden togo vi afsked af vår hyglige Svanljung som följande morgon skulle bege sig på vägen till Muonioniska dit vi stodo i begrepp att följa honom, men Hr Zacrissons mindre passande utrustning för en sådan färd afgjorde beslutet för återvändande. Denna dag efter vår ankomst hit omkommo 2:ne människor i Forsen och inalles hade ifrån Pingsttiden 17 personer drunknat i strömmarne mellan Kengis och Haparanda. — — — Pedic. Screprnt. Carol. och Bartsia Alpina.

D. 27. Sedan vi sofvit ut och ätit en god Frukost vandrade man ut på Naturalhistoriska undersökningar. Utaf Mamsell Carolina Ekström en liten ganska hygglig flicka om 8 år och hennes 7 åriga leksyster fick jag 2:ne insekter som de fångat. På eftermiddagen reste vi öfver elfven nedanför den rysliga bruksforsen Kengis, som är aldeles ofarbar för att afteckna stället, några växter där på sidan. Bruket består af en stångjärnshammare med 2:ne härdar och kniphammarsmedja. Laxfisket är där liksom hela Torneå elf upföre ganska indräktigt men kunde nu för mycket vatten ej riktigt drifvas. Kengis Bruk hämtar sin malm 5 mil ofvanföre ifrån Torneå fors Masugn. Nedanför Bruket sammanfalla Torneå och Muonio elfvar (Kolar elfven) mellan öfvre och nedre Lappea koski. Natten emellan den 27 och 28 satt man och skref vid midnattsolen bref till sina Vänner.»

Den 28 lämnade resenärerna Kengis och foro med forsbåt nedför Torneälvens vådliga forsar. »Regn hade vi mest hela dagen och vid ombytet [av båt] kröpo vi in i en koja på stranden, som blott hade tak å ena sidan. Eld uptändes för de gräsliga myggornas fördrifvande och dervid stekte Finnarne sin lax som de satte på trädstickor i lågan. Vid slutet av varje fors tog Gästgifvaren fram sin bränvinsflaska och trakterade öfver lag. Mot midnatten anlände vi [till] Turtola på Ryska området där nattquarter togs för det ihållande regnets skuld och där såg jag en trol, sällsam syn, regnbågen vid midnattsolen.

D. 29 afreste vi från Turtola och passerade båda Kättila-koski lyckligen samt anlände till Matarengi på eftermiddagen. Resan fortsattes sedan till lands till Pärkilän där vi togo nattquarter emedan gästgifverskan kunde tala Svenska. Vägen går längs efter Torneå elf; den är i allmänhet rätt vacker i synnerhet dess gräsrika holmar; på hvar och en af dessa alltefter som de ligga till höger eller vänster om kungsåden i elfen står en stenresning med Svenska och Ryska regentens namn på; de skola inalles vara 67.

Ned ifrån Torneå 10 mil upåt äro stora höjder på båda sidor som

sänka när man kommer längre upp, Granarne där uppåt ha ett pittoreskt utseende deras grenar äro korrta och nedböjda så att [de] se ut som spetsiga torn.»

»I Turtola sjöngs ett lik ut som nyss blifvit funnet i elfven tillika med 2 andra, de andra 3:ne hade man ännu ej påfunnit, det bars ned till elfven för att föras till det ofvanföre liggande Turtola Capell, hvilket Ryska Kejsaren låtit upbygga. Svanstens bruk som nu är nedlagt, och tillhörer BruksPatron Ekström ligger i trakten af Turtola. Finnarne, som bo längs efter Torneå elf ha i sina hus inga mer möbler än ett bord, ett par stolar, en säng och bänkar kring väggarna, de ligga på Renhudar, Godt smör och god mjölk fins öfverallt och ej underligt, ty betet är ypperligt och gräset växer ända till 3 alnars höjd på ängarne.

D. 30 begåfvo vi oss på vägen till Torneå eller Haparanda och ankommo dit blötte af regn. Vi togo derföre nattquarter. — Visthusbordarne här i nejden ha ett besynnerligt utseende; gaflarne äro uptill bredare och på taket en resning kringhöjd med nät för att torka kött och fisk, hela byggnaden hvilar på 6 korta stolpar. Alla tak äro täckta med trindvirke hvarunder näfver är lagd. Rågen stod rätt frodig här vid Haparanda.

D. 1 Julii reste vi öfver elfven till Torneå; denna stad är liten och obetydlig, intet enda stenhus finnes där.»

Sedan de besett Torneå »där, allt syntes vara utan liv» genom att de finska handlandena ej längre kunde få sina varor från Stockholm utan mycket hög tull, begav man sig till Haparanda. Där hämtades »de pjejxstöflor som vi där förra gången beställt» samt besöktes doktor Deutsch, som »hade den godheten att visa mig sina samlingar».

Tillskrivet efteråt:

»Då vi passerade utföre Torneå elf så vandrade Portugisiske Ministern Da Chunha och Engelsmannen (Björnskytten) L Loyd på stranden vid Kardis, nästa bådhället till Kengis.

Natten mellan d. 1 och 2 Julii tillbrakte jag en del af natten i Torneå nya kyrktorn för att afsked av midnattsolen, men (oläsliga grekiska ord) drog sin svarta slöja öfver norra Horizonten så att jag ej fick se solen; men utsigten var så mycket herrligare och vidsträcktare; ty hela Torneå skärgård med alla sina vackra öar syntes samt Torneå stad med den vackra NederTorneå Landskyrkan och elfven med sina fagra holmar m. m.»

Efter att ha passerat Calix och »Luleå Nya stad» där folket var »ganska fryntligt, flickorna något undersamma men rätt artiga» tog man sig upp genom Lappmarken.

Veteranerna.

Räkenskaperna 28/3 1953—21/4 1954.

Ingående behållning: Sv. statens 3½ % obl. 1944, 4.000 kr. 3.960:54; A sparkassa 14:25; A postgiro 22:73. Summa kronor 3.997:52.

Inkomster: Avg. ss. ständiga ledam. 150:—; Årsavgifter 1.597:—; Räntor 142:58. Summa kronor 1.889:58.

Utgifter: Tryckning och expediering av 1953 års Majhälsning 1.420:—; Förvaltningskostnader 32:—; Bidrag till kuratorsarvode 50:—. Summa kronor 1.502:—.

Utgående behållning: Sv. statens 3½ % obl. 1944, 4.000 kr. 3.960:54; A sparkassa 104:83; A postgiro 319:73. Summa kronor 4.385:10.

Föreningens nämnd.

Valda ledamöter: Fritiof Söderbäck, f. d. direktör (ordf.), Martin Jansson, f. d. kommerseråd †, Mauritz Carlson, f. d. direktör, Carl Cederblad, f. d. läroverksadjunkt (sekr.) †, Eric Wahlberg, förbundsdirektör (v. ordf.), Arne Furumark, professor, Sven Frigell, lasarettsläkare (biträdande sekr.), Lars Andér, med. lic.

Självskrivna ledamöter: Stig Claesson, professor, nat:s inspektor, Lars Bremberg, fil. mag., nat:s förste kurator, Jonas L:son Samzelius, f. d. förste bibliotekarie, nat:s skattmästare (fören:s skattm.).

Avgifterna för 1954.

Årsavgiften till Veteranerna är numera 5 kronor. Ständig ledamot erlägger minst 50 kronor; understödjande ledamot 100 kronor. Penningvärdets fall och tryckerikostnadernas stegring ha vållat förluster de senaste åren. Därtill kommer att kostnaderna 1952 — jubileumsåret — blevo ovanligt stora. Vi ha snart klarat förlusterna och hoppas att Majhälsningen snarast kan utkomma i samma storlek som förr.

Betald annonsplats